

Vlaams
Parlement

vergadering **C84**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 19 december 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het aantal personen met een handicap dat in armoede leeft en de link met de woon- en leefkosten – 562 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de invoering van het concept van woon- en leefkosten – 594 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de woon- en leefkosten in voorzieningen voor personen met een beperking – 642 (2017-2018)	4
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het onduidelijke uitbreidingsbeleid van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) – 619 (2017-2018)	15
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de exacte financiering van voorzieningen in de sector van personen met een handicap – 565 (2017-2018)	20
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitblijvende oplossing voor het garanderen van zorg 7 op 7 voor personen met een handicap – 566 (2017-2018)	22
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de interlandelijke adoptie vanuit Ethiopië – 588 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de sluiting van de adoptiekanalen in Ethiopië – 663 (2017-2018)	25
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de bevraging rond de kennis van persoonsvolgende financiering (PVF) bij gebruikers – 593 (2017-2018)	29
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ongelijke financiering van voorzieningen en de gerechtelijke stappen van enkele voorzieningen in dat verband – 595 (2017-2018)	32
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitbreiding van pleegzorg en de ondersteuning van pleegzorgers – 645 (2017-2018)	36

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de onduidelijke communicatie bij de herberekening van de persoonsvolgende budgetten en de onduidelijkheid in verband met zorggarantie – 672 (2017-2018)	42
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gedwongen opnames in VAPH-voorzieningen – 673 (2017-2018)	46
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over psychofarmaca bij ouderen – 677 (2017-2018)	49
VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de persoonsvolgende financiering (PVF) en de internaten met permanente openstelling (IPO) – 683 (2017-2018)	51

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het aantal personen met een handicap dat in armoede leeft en de link met de woon- en leefkosten

– 562 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de invoering van het concept van woon- en leefkosten

– 594 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de woon- en leefkosten in voorzieningen voor personen met een beperking

– 642 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, 25 procent van de personen met een handicap leeft in armoede, zo blijkt uit een survey die de FOD Economie heeft opgesteld. 10 procent geeft aan te maken te hebben met ernstige materiële tekorten – u moet zich dat zeer praktisch voorstellen: ze ontberen fundamentele zaken om een waardig leven te leiden. In de vierde of vijfde meest welvarende regio van de wereld is dit onaanvaardbaar.

Uiteraard is een deel van het probleem terug te vinden op het federale niveau, maar dat neemt niet weg dat Vlaanderen zijn verantwoordelijkheid in dezen zou kunnen verstoppen achter een ander beleidsniveau. In de sector van personen met een handicap is de transitie naar de persoonsvolgende financiering (PVF) van start gegaan op 1 januari 2017. Dit kent verschillende groeipijnen en leidt tot een aantal problemen op het terrein.

Het is niet moeilijk om de link te zien: een belangrijk probleem is de toekenning van de budgetten. Via een inschaling kregen personen met een handicap een budget toegekend dat ervoor moet zorgen dat ze zelf hun zorg gaan organiseren en betalen. Dat geldt echter enkel op papier, want het is niet duidelijk wanneer ze over dit budget zullen beschikken. Tot dan moeten zij het doen met een basisondersteuningsbudget (BOB). Dit wordt door veel mensen gepercipieerd als wachtgeld dat slechts een deel van de vaak heel complexe en duurdere zorgvraag dekt.

Een andere belangrijke factor is de bepaling van de woon- en leefkosten. Het is voor personen met een handicap vandaag helemaal niet duidelijk welke kosten al dan niet kunnen worden ondergebracht in deze categorie. Nochtans is dit in grote mate bepalend voor het vrij te besteden budget en dus ook voor hun positie ten aanzien van het armoederisico.

Minister, kunt u aangeven of en hoe u samen met uw federale collega een oplossing kunt aanreiken in de strijd tegen armoede bij personen met een handicap? Kunt u aangeven welke mogelijkheden u ziet in het kader van de verdeling van de woon- en leefkosten binnen de persoonsvolgende financiering? Bent u bereid – het is niet de eerste keer dat we u die vraag stellen – om een bijkomende armoedetoets te organiseren, gezien de ernst van de problematiek enerzijds en het feit dat u met een nieuw gegeven zit anderzijds, namelijk de nodige omzichtigheid ten opzichte van het armoederisico van personen met een handicap?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Mijn vraag gaat specifiek over het feit dat de woon- en leefkosten worden opgesplitst, een proces dat nu volop bezig is. De meeste voorzieningen hebben het nog niet, maar zijn wel stappen aan het zetten om tegen 2020 overgeschakeld te zijn naar het nieuwe systeem van woon- en leefkosten.

We hebben er al een paar keer vragen over gesteld, en als antwoord kregen we steeds: 'We zullen proberen geen verhoging van de dagprijzen op te leggen, we gaan dat monitoren.' Het feit dat de gebruikersraad daar zijn toestemming over moet geven, zorgt ervoor dat de gebruikers zelf daar een soort hefboom in hebben.

Langzaamaan krijgen we uit die gebruikersraden echter signalen dat de gebruikers wel stijgingen zien, en het zijn stijgingen van reële kosten. Ze krijgen dus effectief een aantal facturen voorgeschoteld over energie, verbruik, onderhoud enzovoort. Als dat in woon- en leefkosten wordt uitgesplitst, betekent dat voor hen in hun totaalfactuur soms een stijging met 40 procent.

Vervoerskosten en zakgeld zijn mee opgenomen in de rugzakjes waardoor er best wel wat onrust is bij mensen die ervan uitgingen dat het persoonsvolgend budget enkel voor zorggebonden kosten was. Ze zien de factuur erg stijgen en het budget is beperkt.

Een groot deel van de mensen met een handicap leeft onder de armoedegrens of heeft een groot armoederisico. Het is dus belangrijk om dit nauw op te volgen.

Minister, op welke manier worden gebruikers geïnformeerd over het belang van de beslissing van de gebruikersraad? De gebruikersraad gaat beslissen wat de leef- en woonkosten zullen zijn. Mensen moeten ook beseffen dat hun factuur daar wordt beslist. Het is belangrijk dat die beslissing ook wordt teruggekoppeld naar alle gebruikers, ook naar hen die niet aanwezig zijn of zetelen in de gebruikersraad.

Wat gebeurt er indien er geen akkoord wordt gevonden binnen de gebruikersraad? Wat als gebruikers weigeren om een bepaalde dagprijs of woon- en leefkosten te aanvaarden? Welke procedure wordt in dit geval gevolgd?

Komen er richtprijzen waaraan gebruikers de dagprijs, gevraagd door een voorziening, kunnen toetsen aan redelijke dagprijzen? Wat zijn redelijke onderhoudskosten? Wat zijn redelijke energiekosten?

Hoe wordt gecontroleerd dat de dagprijzen niet toenemen? Het totaal van de kosten voor de gebruiker mag niet te snel toenemen. Het mag niet betekenen dat mensen plots 30 tot 40 procent meer per maand moeten betalen, middelen die ze vaak niet hebben.

Wat is de impact van het opnemen van vervoerskosten en zakgeld in het persoonsvolgend budget (PVB)?

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Voorzitter, vanwege de zware agenda ga ik mij beperken tot het stellen van de vragen en geen inleiding meer doen, die collega's al hebben gedaan.

Minister, in een aantal voorzieningen is de woon- en leefkost veel hoger dan vroeger. Zal het VAPH onderzoeken of die stijging van de eigen bijdrage verantwoord is? Zo ja, aan de hand van welke parameters?

Blijkbaar vertonen de overeenkomsten die door voorzieningen worden gebruikt bepaalde leemtes: het recht op woonzekerheid, de afwezigheid van de omschrijving van collectieve rechten en plichten, het omschrijven van de dienstverlening en de

prijs die staat op de verschillende vormen van dienstverlening. Een aantal organisaties hebben modelovereenkomsten ontworpen, maar die zijn uiteraard niet bindend. Is het niet aangewezen dat vanuit de overheid een aantal minimale bepalingen worden opgelegd waaraan die dienstverlening moet voldoen, al was het maar duidelijk aangeven wat de prijs is voor elk type van dienstverlening dat in het contract is opgenomen?

Het linken van continuering van de zorg aan het niet wijzigen van het zorggebruik lijkt nu voor voorzieningen een vrijbrief om elk gesprek over de nieuw te sluiten overeenkomst te weigeren. Daarmee bestaat het risico dat de doelstelling van de persoonsvolgende financiering waarbij we personen met een handicap en voorzieningen als evenwaardige partners wilden positioneren, wordt ondergraven. Wat is uw reactie hierop?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, het afschaffen van het systeem van 'eigen bijdragen' en het veralgemeend invoeren van het systeem van woon- en leefkosten, vormt de derde transitiebeweging binnen de totale omslag die de sector personen met een handicap maakt van aanbod naar vraaggestuurde zorg en ondersteuning. Het loskoppelen van 'wonen/leven' en 'ondersteuning' en het ontkoppelen van bepaalde voordelen die het kiezen voor een residentiële setting in het oude systeem met zich meebracht, is essentieel om de omslag naar een vraaggestuurd systeem te laten slagen. Aan nieuwe gebruikers worden onmiddellijk woon- en leefkosten aangerekend, huidige gebruikers mogen nog de wettelijke financiële bijdrage betalen totdat er na positief advies van het collectief overleg wordt overgeschakeld naar woon- en leefkosten.

Om de invoering van woon- en leefkosten te regelen, werden in het Kwaliteitsbesluit van 2011 de nodige bepalingen opgenomen en een omschrijving van woon- en leefkosten, een bepaling dat de voorziening de nodige transparantie moet bieden aan de gebruikersraad inzake de wijze waarop de woon- en leefkosten bepaald worden en een bepaling dat de voorziening transparant moet informeren over de woon- en leefkosten en de individueel aan te rekenen woon- en leefkosten dient op te nemen in de individuele dienstverleningsovereenkomst.

Deze week komt de taskforce PVF meerderjarigen samen om het punt woon- en leefkosten te bespreken. Het staat geagendeerd. De taskforce zou eigenlijk vorige week bijeenkomen, maar dat is verplaatst door de weersomstandigheden. Ik verwacht dus snel een advies ten gronde van de taskforce over deze materie. Het is mijn intentie en die van de administratie om ook in het nieuwe systeem de nodige beschermingsmaatregelen in te bouwen voor financieel zwakkere cliënten, echter zonder opnieuw selectieve maatregelen te introduceren die een gedetermineerde keuze voor ondersteuning binnen een residentiële setting zouden aanmoedigen. We moeten dus zoeken naar een mechanisme dat dat correct doet, gelet ook op de filosofie dat we echt vraaggestuurd gaan financieren.

Op dit moment is nog geen sprake van het introduceren van een prijssetting voor de woon- en leefkosten. Ook voor andere burgers kunnen woon- en leefkosten immers sterk verschillen, naargelang men woont in een kleine kamer of een ruim appartement, op het platteland of in de stad. Die elementen bepalen mee de hoogte van de effectieve woon- en leefkosten. Er wordt wel onder meer gedacht aan het herbevestigen van het principe van onderlinge solidariteit van cliënten die gebruikmaken van het collectief aanbod, van het inbouwen van bescherming inzake het huren of het gebruik van woonruimte en de kost die hieraan verbonden is, aan het sensibiliseren over en het faciliteren van het gebruik van tegemoetkomingen en tussenkomsten die door andere overheden beschikbaar worden gesteld voor personen met een handicap.

De overgang van het systeem van 'eigen bijdragen' naar het systeem van woon- en leefkosten is bepaald in het Transitiebesluit van 24 juni 2016: er moet een positief advies zijn van het collectieve overlegorgaan binnen de voorziening; de overstap mag pas worden gerealiseerd als de voorziening de personeelskosten die vroeger betaald werden vanuit de 'eigen bijdragen' op een andere manier kan realiseren; de overgang moet uiterlijk 2021 gemaakt zijn; het VAPH zal tussendoor een stand van zaken opmaken en eventueel een plan van aanpak opvragen en de uitvoering ervan opvolgen. Het VAPH zal de omschakeling van het systeem van eigen bijdragen naar het systeem van woon- en leefkosten zorgvuldig opvolgen, en zorgaanbieders die niet tijdig de omschakeling starten, hierin aansturen. Alle vergunde zorgaanbieders moeten de overstap tegen uiterlijk 1 januari 2021 maken. Het VAPH zal tussendoor een stand van zaken opmaken en eventueel een plan van aanpak opvragen en de uitvoering ervan opvolgen.

Vanaf 2018 wordt in een grondige evaluatie van de persoonsvolgende financiering voor meerderjarige personen met een handicap voorzien. Hierbij zal ook de nodige aandacht worden besteed aan de impact van het nieuwe systeem op de financiële situatie van kwetsbare personen met een handicap en op personen met een handicap voor wie het omgaan met een eigen persoonsvolgend budget, in het bijzonder in cash, minder voor de hand ligt. Bij deze evaluatie zal ook worden gefocust op de specifieke problematiek van personen in armoede of personen waarbij het risico bestaat dat ze in een armoedesituatie terechtkomen. Dit onderzoek moet ook nagaan of de verschillen in prijsaanrekeningen die tussen zorgaanbieders ontstaan, al dan niet te rechtvaardigen zijn.

Voormalige meerderjarige budgethouders persoonlijkkeassistentiebudget (PAB) en persoonsgebonden budget (PGB), en gebruikers van de nieuwere ondersteuningsvormen, zoals Diensten voor Inclusieve Ondersteuning en Beschermd Wonen, zijn reeds langer vertrouwd met het systeem van woon- en leefkosten. Zij staan al langer in voor hun eigen woon- en leefkosten. Een onderzoek dat in 2009 door het HIVA werd uitgevoerd toont aan dat, als dit in kleine groepswoningen gebeurt, de financiële situatie van betrokken personen met een handicap niet direct als problematisch moet worden beschouwd, zeker niet in vergelijking met andere kansengroepen, dit door de samenvoeging van de inkomens. De andere meerderjarige cliënten betaalden tot voor kort echter een vaste 'eigen bijdrage' waarmee de voorziening de belangrijkste woon- en leefkosten kon betalen én waarmee vaak ook geïnvesteerd werd in extra personeel. Bovendien werd bij het aanrekenen van de eigen bijdrage rekening gehouden met de inkomenspositie van cliënten: gebruikers in een financieel zwakkere positie hielden sowieso nog een deel 'gewaarborgd zakgeld' over.

Met de overgang naar woon- en leefkosten worden voor alle gebruikers, dus ongeacht de wijze waarop ze hun ondersteuning organiseren - thuis of in een residentiële setting - de kosten voor zorg en ondersteuning betaald vanuit het VAPH, terwijl de persoon zelf instaat voor zijn eigen leefkosten en het gebruik van zijn woning. Hiervoor kan de betrokkene onder meer gebruikmaken van de tegemoetkomingen die vanuit de federale overheid ter beschikking gesteld worden. Daar waar er nood is aan aangepaste en gespecialiseerde infrastructuur en uitrusting, kan dit gedragen worden door het VIPA. De vervoerskosten en het zakgeld zijn niet als dusdanig opgenomen in het PVB.

Het element vervoer dient zeker aan bod te komen binnen de bespreking die op de taskforce zal plaatsvinden. Alle middelen voor vervoer die vroeger gesubsidieerd werden, zijn, net als alle andere middelen, opnieuw ingebracht in de sector, via de voucher en de organisatiegebonden kosten. De regelgeving stelt nu dat vervoer behoort tot de woon- en leefkosten. We dienen te evalueren of dit in alle situaties billijk is.

We hebben de administratie gevraagd kort op de bal te spelen als er signalen zijn dat er op het terrein voorbereidingen worden getroffen die niet echt stroken met onze inschatting. Er is ook gevraagd om desnoods samen met de Zorginspectie onderzoek te verrichten zodat kan worden ingegrepen waar en wanneer dat nodig is. Het VAPH bereidt in dat kader ook de uitbouw van een vernieuwd toezichtskader voor, dat het mogelijk moet maken om gericht in te grijpen indien de rechten van de persoon met een handicap in het gedrang komen. Dit toezichtskader moet worden ondersteund door een reglementair kader dat een voldoende evenwicht bewaakt tussen ruimte voor sociaal ondernemerschap enerzijds en voldoende garanties voor budgethouders anderzijds.

Zoals eerder aangehaald, heb ik voorlopig nog niet de intentie om richtprijzen op te leggen. We kijken wel met veel belangstelling uit naar het advies dat de taskforce op korte termijn zal geven.

Er vond in de eerste plaats alvast contact plaats met het kabinet van federale collega Demir. Ook de administratie VAPH en FOD Sociale Zaken zijn bij dit overleg betrokken. Mijn federale collega is zich ten zeerste bewust van de impact van de invoering van het systeem van persoonsvolgende financiering en van de consequenties die dit heeft voor het eigen beleid inzake tegemoetkomingen voor personen met een handicap. Ik ervaar een bereidheid om stappen te zetten inzake het evolueren naar een systeem van tegemoetkomingen, dat rekening houdt met de nieuwe context van de persoonsvolgende financiering. Denk bijvoorbeeld aan meer inclusieve, kleinschalige woonvormen.

Het Kwaliteitsbesluit bepaalt in artikel 21: "De gebruiker heeft recht op volledige, nauwkeurige en tijdige informatie over alle aangelegenheden in verband met zijn zorg en ondersteuning die hem rechtstreeks en persoonlijk aanbelangen." Het is dus de plicht van de vergunde zorgaanbieders al zijn gebruikers hierover tijdig en volledig te informeren. "Het toezicht hierop door de Zorginspectie zit vervat in het toezicht op de algemene toepassing van het Besluit van de Vlaamse Regering. Als er geen akkoord wordt gevonden binnen de gebruikersraad, en de gebruikersraad dus niet akkoord gaat, kan er voorlopig niet overgegaan worden tot de overstap naar woon- en leefkosten." Dat betekent dat er op dat moment nagegaan moet worden of er moet worden bemiddeld. Aan de taskforce is gevraagd om daarover ook een voorstel te formuleren.

Conform het gedachtegoed van sociaal ondernemen worden er in eerste instantie nog geen stappen gezet inzake het opleggen van bepaalde sjablonen van individuele dienstverleningsovereenkomsten. Ook die vraag is uitdrukkelijk gesteld aan de taskforce. We hebben de administratie wel gevraagd na te denken over de minimale elementen die in een goede individuele dienstverleningsovereenkomst opgenomen zouden moeten kunnen worden. Begin 2018 wordt hierover ook een debat gevoerd op de taskforce.

De oorspronkelijke timing rond het opmaken van nieuwe individuele dienstverleningsovereenkomsten was gepland voor het einde van dit jaar en is opgenomen in het besluit. Tijdens de besprekingen op de taskforce rond de in- en uitstroom is aangegeven dat dit praktisch niet haalbaar was. De vergunde zorgaanbieders hadden geen zicht op de effectieve budgetten. Ook gebruikers en bijstandsorganisaties begrepen dat dit in vele gevallen tot moeilijke situaties zou leiden. Daarom werd geadviseerd om de datum te verschuiven naar 31 maart 2018. Deze wijziging wordt nog reglementair verankerd. De gebruikers zelf worden binnenkort geïnformeerd over de eventuele wijzigingen aan hun persoonsvolgende budgetten. Dit betekent dus dat zowel aanbieders als gebruikers over de nodige informatie zullen beschikken om de nieuwe individuele dienstverleningsovereenkomsten af te sluiten.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide informatie. Het moet me van het hart dat het mij niet heel duidelijk is waar we nu staan. Het zou nuttig zijn om de lijst met vragen die u aan de taskforce hebt gesteld, over te maken. U hebt er verschillende keren uit geciteerd, ik vind er trouwens goede elementen in. Het zou nuttig zijn om dat volledig vragenlijstje te krijgen.

Ik heb ook een vraag naar timing. U hebt gezegd dat het einde van dit jaar niet haalbaar is. Het is natuurlijk wel opmerkelijk. Op 1 januari 2017 is de persoonsvolgende financiering gestart. Debatten lopen vandaag in voorzieningen. U zegt dat u mikt op 31 maart en dat het reglementair moet worden verankerd. Het beleid 'zal' reglementair worden verankerd. Ik vraag me af hoe u dit ziet. Wat is er nog nodig? Wat is de timing, ook van de werkzaamheden van de taskforce? Ik begrijp dat ze normaal vorige week moesten samenkomen maar dat het nu deze week zal zijn. Wat is het vervolgtraject? Hoe verhoudt een en ander zich?

Hoe verhoudt zich dit ten aanzien van de evaluatie die u plant? In 2018 zal de persoonsvolgende financiering worden geëvalueerd. Ik leid uit uw antwoord af dat de uitrol van woon- en leefkosten pas tegen 2021 worden opgestart. De nieuwe deadline voor overeenkomsten zoals ze bestaan, is 31 maart. Wat gaat u eigenlijk evalueren? Wat zou u dat kunnen leren? Ik apprecieer trouwens wel dat u de intentie hebt om de neutraliteit wat woonvorm betreft, in te bouwen, dat u een aantal sociale correcties - zo heb ik dat toch verstaan - wenst in te voeren, dat er ideeën rond solidarisering zijn.

Mijn vraag is heel concreet: bent u bereid om een armoedetoets uit te voeren op de besluiten die hierrond nog moeten worden genomen? Daarop heb ik, denk ik, tenzij ik het heb gemist, geen antwoord gehoord.

U hebt uw administratie gevraagd om 'kort op de bal te spelen', om 'desnoods onderzoek te doen'. Er moet een toezichtskader en een regelgevend kader worden gemaakt. Alweer, wanneer is dat te verwachten? Betekent dat dat er vandaag al een actieve monitoring is van wat er op het terrein gebeurt? Het is niet zo dat er nu op het terrein geen evolutie is. De besluitvorming loopt eigenlijk achter op de evolutie op het terrein. Er wordt geschoven met deadlines en 'desnoods' zal men onderzoeken en kort op de bal spelen, maar eigenlijk vraag ik om een armoedetoets te doen. Het lijkt me de basis voor een armoedetoets te zijn dat men goed monitort.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik heb dezelfde vraag over de taskforce. Wanneer komt die samen? Wanneer kunt u het advies verwachten? Is dat een kwestie van dagen, weken of maanden?

U zegt dat u niet met richtprijzen gaat werken. U zegt dat het een individuele keuze is waar je woont, in een grotere of kleinere kamer, op het platteland of in de stad. Ik denk dat er een verschil is met gewone burgers die veel meer vrijheid hebben om een keuze te maken waar ze wonen. Mensen met een handicap kunnen soms noodgedwongen in een aantal voorzieningen terecht voor hun zorg of voor thuiszorg. In die zin is de ruimte voor de mensen om impact te hebben op de kosten, beperkt. Zij zijn vaak gebonden aan een voorziening.

U zegt dat er transparantie moet zijn over de kosten. De echo die we krijgen, is dat de voorzieningen best transparant zijn, maar dat de facturen wel zijn wat ze zijn. De gebruikers worden dan geconfronteerd met een voorziening die heel eerlijk de facturen op tafel legt en hun zegt wat dat betekent voor woon- en leefkosten. De gebruikers hebben natuurlijk weinig verweer omdat ze maar kunnen vaststellen dat dat de realiteit is. Hun impact op de kostprijs van een gebouw, van de gronden, van huur is gewoon veel beperkter dan voor individuele burgers die meer keuze hebben over waar ze wonen en in welke omstandigheden. Dat is niet oké,

want mensen met een handicap zouden dezelfde keuze moeten hebben maar in de realiteit is dat vaak niet zo.

Het is van belang dat erover wordt gewaakt. U verwijst daarvoor naar de evaluatie om na te gaan wat het gaat geven. De vraag is of we er niet dichterbij moeten zitten. Bijna de helft van mensen met een handicap heeft een groot armoederisico. Nu woon- en leefkosten invoeren en achteraf evalueren om dan vast te stellen dat het toch wel een impact heeft gehad op de armoedesituatie, is te laat. Het is beter om nu goed na te gaan wat het betekent, voorziening per voorziening, wanneer er een overeenkomst wordt afgesloten dat er toch een soort controle van de overheid is. Vermijden dat mensen een factuurverhoging krijgen moet nog altijd het doel zijn. U zegt dat het VAPH erop toekijkt, maar wat het toezicht dan is en hoe proactief het is, is me niet helemaal duidelijk.

U zegt dat het aanvankelijk geen wens was om met sjablonen te werken. Nu wordt er eventueel toch naar gekeken om individuele overeenkomsten te hebben. Betekent dat dat er eerst sjablonen zullen worden ontwikkeld nog voor 31 maart, of komen ze later? Hoe verhoudt zich dit tot de deadline die verschoven is om dat waar te maken?

U zegt dat u ook zult kijken naar onderlinge solidariteit. Ik vind dat heel belangrijk. Persoonsvolgende budgetten hebben veel voordelen maar ook als nadeel dat voor mensen die samenwonen onderlinge solidariteit veel tastbaarder wordt omdat iedereen zijn budget heeft en dat je dan moet gaan samenleggen. Welke pistes ziet u om daarop te werken? Verwacht u dat dat spontaan komt tussen mensen of zijn er bepaalde instrumenten om dat waar te maken?

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Ik heb voorlopig geen verdere vragen. Ik neem aan dat het veel duidelijker zal worden op het ogenblik dat het advies van de taskforce er is. Misschien was het ook niet erg geweest als we deze keer de vragen hadden uitgesteld.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Collega van der Vloet had de bezorgdheid geuit over de implicatie van de gebruikersraad. Tijdens de bespreking van de beleidsbrief hebt u aangekondigd dat de taskforce in deze periode aan de slag zou gaan. Het is een week uitgesteld, wat niet zo erg is. Hoe zullen de gebruikersraden daarbij worden betrokken of zeker gesensibiliseerd en geïnformeerd worden? Op het terrein wordt al van alles georganiseerd. Mensen wachten niet tot 2021. Hebt u enig zicht op hoe het kan worden georganiseerd en gefaciliteerd?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Collega's, dit is natuurlijk wel een megatransitie. Wat natuurlijk duidelijk wordt naarmate de tijd voortschrijdt, is dat de financiering van die sector zich gedurende tientallen jaren op een bepaalde manier heeft ontwikkeld. Als je vanuit een totaal ander perspectief gaat financieren, namelijk vraaggestuurd in plaats van aanbodgestuurd, dan komen er inderdaad – en een aantal signalen moeten we ook ernstig nemen – een heleboel dingen aan de oppervlakte waarover de vertegenwoordigers van de sector – en daar zijn ook de gebruikers bij in de taskforce – op een hoog tempo proberen overleg te voeren om na te gaan hoe daarmee moet worden omgegaan en of er in een aantal gevallen regelgevend moet worden opgetreden. Het is belangrijk om dat te zeggen.

Ik heb bij de vorige bepaling van onze agenda gewaarschuwd en gezegd dat, vlak voor de kerstvakantie, ik op een aantal vragen niet veel antwoord zal geven

omdat ik wist in de timing wat er nog stond te gebeuren en omdat de adviezen van de taskforce moeten worden ingewacht. Dat geldt trouwens ook voor de sociale onderhandelingen die bezig zijn.

Mijnheer Van Malderen, ik kan niet en ik heb ook eigenlijk geen zin om mijn lijst van vragen te geven die ik stel. Ik heb tweewekelijks structureel overleg met een aantal mensen van het VAPH. Ik probeer alle dossiers systematisch op te volgen en na te gaan wat de voortgang is. In die zin is dat bijna de gewone dagelijkse gang van zaken. Het kabinet probeert na te gaan wat zich in de administratie en in het raadgevend comité afspeelt.

We stellen de datum voor het opstellen van de dienstverleningsovereenkomsten uit, maar daar is dan ook geen geweldig sanctiemechanisme aan verbonden. Iedereen voelt aan dat op het terrein mensen meer tijd nodig hebben om elkaar daarin te vinden.

Ik koppel dit aan de vraag van mevrouw Van den Brandt rond de solidariteit. Ik heb natuurlijk voldoende contact met mensen uit het veld. Dat is ook de vraag die ik aan de taskforce heb gesteld: ik vind het belangrijk dat men ook eens uitspreekt dat er ook in een voorziening een soort keuze kan worden gemaakt voor een bepaald model van samenleven waarbij solidariteit, ook in het dragen van een aantal uitgaven, belangrijk kan zijn. Het feit dat we naar individuele dienstverleningsovereenkomsten gaan en later naar woon- en leefkostenafsplittingsen, kan of moet niet tot gevolg hebben dat het supergeïndividualiseerd moet worden. Men kan perfect zeggen – ik heb gebruikersraden ontmoet die daar ook sterk voor pleiten – dat, als men beslist dat men ergens komt wonen of beslist dat het voor zijn kind daar het beste wonen is, dat kan betekenen – in alle transparantie en op voorhand geweten – dat sommige kosten geforfaitiseerd worden en sommige als gemeenschap worden gedragen. We gaan dit niet tot op de komma na of in een verantwoordingssysteem steken. Er zijn, wat mij betreft, voldoende vertegenwoordigers van bewoners die daarvoor pleiten. Het moet dan natuurlijk ook door de sector worden overwogen. Ik heb alleszins gevraagd om, wat dat betreft, toch ook te overwegen of daarover geen standpunt of een gedragen standpunt publiek moet kunnen worden gemaakt.

Ik heb geen probleem om over de adviezen die de taskforce formuleert, overleg te hebben met de verenigingen die opkomen voor mensen in armoede. Zoals gezegd, ben ik absoluut ook vragende partij om na te gaan op welke manier we een aantal beschermingsmechanismen kunnen invoeren als dat nodig is. Wat mij betreft, is er alle openheid om daarover te spreken.

Bij de voorbereiding die aan het transitieproces vooraf is gegaan en ook in de loop van het jaar, heb ik begrepen dat de taskforce niet tot de conclusie is gekomen dat men moest gaan naar sjablonen of standaardconcepten. Ik denk dat het dan vooral een kwestie is van te leren wat er op het terrein gebeurt. Ik weet dat men vanuit de verschillende voorzieningen toch wel met modellen werkt. Het lijkt me ook een logica en een dynamiek te zijn dat men de expertise probeert te bundelen en ondersteunend materiaal te maken. Dat gebeurt zeker in de sector.

Kort op de bal spelen wil zeggen dat, als wij signalen opvangen waarbij er sprake zou zijn van uitzonderlijke kosten, wij die concreet onderzoeken en nagaan wat daarvan juist is en of er moet worden ingegrepen. Wij proberen echt wel te vatten welke dynamiek er op het terrein zou kunnen zijn. U hebt enkele weken geleden hier het VAPH gehoord. Zij zeggen dat ze er op dit moment geen systematiek in zien, maar het belet niet dat we er alert voor zijn en blijven. Telkens als we dit soort concrete verhalen horen, proberen we de context daarvan na te gaan en te begrijpen. Ik heb ook gevraagd dat er in de taskforce

daarover voldoende wordt overlegd om te zorgen dat, als er een advies komt, dat wel zeker inspeelt op de zaken die men vanuit het terrein daarrond zou signaleren.

Begin volgend jaar komt er een Mozaïekbesluit – dat zal u niet verbazen – om een aantal zaken die in de taskforce worden besproken, regelgevend om te zetten. We zullen dan uiteraard ook de termijn meenemen.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, het laatste wat u zei, is op zijn minst informatie.

Telkens als het hier gaat over een of meerdere aspecten van PVF, haalt u aan dat het een megatransitie is. Op zich is dat natuurlijk geen verantwoording. Het feit dat het een megatransitie is, maakt dat we bijzonder zorgvuldig moeten omspringen met de manier waarop dit wordt aangepakt.

Het is eerder al duidelijk geworden dat men kamerbreed achter het principe van persoonsvolgende financiering staat. Alleen bestaan er nogal wat vragen over de manier waarop dit concreet wordt vormgegeven. Ik vind dit deeldossier daar echt een toonbeeld van. Op het terrein zijn er dingen bezig. Men fietst een beetje in het donker, want er zijn eigenlijk weinig richtlijnen. Er komen signalen naar boven dat er een aantal problemen rijzen. En dan proberen we te remediëren. Je zou zeggen: goddank, remediëren! Maar het zou misschien beter zijn om een aantal dingen proactief aan te pakken.

In verband met de overeenkomsten stel ik nu vast dat dat is uitgesteld tot 31 maart. Maar, minister, heb ik nu echt goed genoteerd dat u zegt dat u geen zin hebt om op uw lijst van vragen te antwoorden? Want ik dacht dat het de taak was van het parlement om een minister vragen te stellen en dat het deel uitmaakt van uw ministeriële verantwoordelijkheid om daar ook antwoorden op te geven. En als het u geruststelt, minister, het zijn niet zozeer mijn vragen, maar het zijn vragen die op het terrein worden gesteld. Ik neem akte van wat u daarnet als antwoord hebt gegeven. Ik vind dat eigenlijk bijzonder pijnlijk.

Ik heb u gevraagd wat nu het vervolgtraject is. Als dat absurde vragen zijn, dan moet u mij dat zeggen. Wat is het vervolgtraject van de taskforce? Ik lees: "We gaan naar een mozaïekbesluit begin volgend jaar." Dan vraag ik me af: gaan we de mensen daarover dan brieven? Want de deadline valt wel op 31 maart. Ik wil heel optimistisch zijn, maar als de taskforce volgende week bij elkaar komt en men vervolgens nog een besluit moet maken en het Mozaïekdecreet door de Inspectie van Financiën, de ministerraad enzovoort moet loodsen, dan wens ik u veel geluk. De periode tussen die goedkeuring en 31 maart zou weleens kort kunnen zijn.

Verder hebben we u gevraagd wat de interactie is tussen de discussie rond woon- en leefkosten enerzijds en de evaluatie van persoonsvolgende financiering. Ik mag hopen dat de problemen die u vandaag hebt om tot een goede regeling te komen rond woon- en leefkosten geen aanleiding geven tot een bij wijze van spreken per definitie negatieve evaluatie van persoonsvolgende financiering. Want anders is de chaos toch wel op een rare manier geïnduceerd.

Ik meen u te hebben horen zeggen dat u eigenlijk een armoedetoets wilt doen. U zegt dat u gerust met de adviezen in overleg wil gaan met armoedeverenigingen. Dat is de helft van een armoedetoets. De andere helft is de cijfermatige onderbouwing – en dat was de tweede helft van een vraag. Kunt u zich verbinden om werk te maken van een gedegen monitoring? Nu lijkt het mij alsof men wacht tot er signalen komen en dat er 'excessen' zijn, abnormale waarden die men

noteert. Het zou kunnen getuigen van goed beheer mocht u zeggen: 'We zullen dat gedegen monitoren, kijken wat de impact is op het gebied van armoede en op basis van adviezen en cijfers het gesprek aangaan.' Dan hebt u een volledige armoedetoets. Dat is geen fetisj, het gaat over een methode van werken en het serieus nemen van de problematiek van armoede.

U hebt de deur opengezet. Ik ben al blij met die openstaande deur, maar u kunt dit vervolledigen, minister.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Er is een groot draagvlak om te werken met persoonsgebonden budgetten. Er is een brede vraag naar, met een breed draagvlak. Dat draagvlak is natuurlijk niet oneindig. De laatste twee jaar of het laatste jaar is al heel hard aangetast door het feit dat mensen geconfronteerd worden met een duidelijkheid, onzekerheid, met een hele vorming. Het is voor een stuk een kinderziekte, maar een aantal ziektes kunnen wel structureel zijn.

Enerzijds is er dus het organisatorische aspect, dat heel veel terechte frustraties, vragen en opmerkingen heeft opgewekt. Maar nu komt er voor de individuele gebruiker de financiële vraag bij: betekent dit een verhoging van mijn factuur of niet? Voor een stuk gaat dat over: hoeveel punten heb ik in mijn rugzak, hoeveel budget heb ik? Maar het gaat ook over: wat betekenen die woon- en leefkosten?

Dat is eigenlijk een soort van tweede ronde, waarbij dat draagvlak voor die persoonsvolgende financiering onderdrukt wordt. Mensen stellen in de praktijk bepaalde zaken vast en zeggen: 'Als ik dat had geweten.... Nu moet ik hier plots 30 procent bijbetalen'. Ik hoor u niet zeggen dat u kunt garanderen dat de totaalkost van de gebruiker gelijk blijft, dat die niet zeer sterk zal stijgen of gigantisch zal veranderen. Terwijl ik dacht dat dat wel het engagement was dat in het begin was gemaakt, namelijk dat er een nieuwe manier van financiering is, dat er misschien een kleine variatie kan zijn op de prijs, maar dat die niet gigantisch veel kan zijn. Daarover maak ik mij wel zorgen. Want als morgen plots blijkt dat iedereen meer betaalt of dat zwakkere groepen plots een zwaardere kost hebben, dan zullen we dat achteraf wel evalueren, maar dan is het wel te laat. Want als die kosten zijn ingevoerd en die facturen zijn ingesteld, kun je dat niet zomaar terugdraaien en veranderen.

Ik hoop dat die transitie helemaal wordt opgevolgd en dat het VAPH goed zal toezien op de werking van die gebruikersraden. Die gebruikersraden keuren heel vaak zaken goed omdat er transparante facturen worden gegeven, maar de facto zou het een verhoging van de factuur kunnen betekenen. De bereidheid van mensen om daarin mee te gaan, het begrip van de mensen, mag niet wordt misbruikt. Er moet op worden toegekeken dat de totaalprijs voor de gebruiker, in welke woonvorm die ook verkiest te wonen, niet gigantisch stijgt.

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Collega's, ik denk dat het inderdaad de taak is van het parlement om problemen die wordenesignaleerd, aan te kaarten. Dat gebeurt hier regelmatig en dat is goed.

Maar we moeten ook realistisch zijn, collega's. Hoewel er een heel groot draagvlak is voor de transitie naar persoonsvolgende financiering, kun je niet alles voorzien. Niet alles is perfect in deze wereld. Wat nu blijkt – en dat moeten we eerlijk aan elkaar durven toegeven – is dat er in het verleden misschien wel problemen waren die nietesignaleerd werden, maar nu naar boven komen, wegens deze transitie. En dat is ook goed. En op dat moment – ik heb het

daarnet ook al gezegd – is het belangrijk om dat te blijven opvolgen. Het advies van de taskforce is daarbij heel belangrijk.

De minister verwees naar het kwaliteitsbesluit, dat de grondslag moet zijn voor wat er kan gebeuren. Er hangen daar twee principes aan vast: transparantie naar de gebruikersraad toe en transparantie in de dienstverleningsovereenkomsten. Dat is een heel belangrijk aspect dat zal moeten worden opgevolgd door het VAPH.

We gaan ervan uit dat, als dat in een besluit staat, dat ook zal worden opgevolgd en dat er ook duidelijk zal blijken dat dat zo moet gebeuren, voor de bewoners, voor de personen met een handicap. We gaan er ook van uit dat, als er problemen zijn, die ook zullen worden aangepakt. We zullen dat verder opvolgen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik zal uiteraard alle vragen van het parlement beantwoorden, naar wat binnen mijn mogelijkheden ligt. Dat is niet het punt. Maar als uw vraag zou zijn dat ik u een lijst moet bezorgen van de vragen die ik aan het VAPH stel, zal ik dat niet doen. U mag ervan uitgaan dat ik de vragen aan het VAPH stel aan de hand van de thema's die volgens mij belangrijk zijn, en dat zijn onder meer de vragen die door u hier aan mij worden gesteld. Die vragen worden natuurlijk met het VAPH besproken.

Dat is nu niet echt de kern van de zaak. Er zijn vele bezorgdheden en vragen naar opvolging die ik alleen maar kan beamen. Mevrouw Van den Brandt, het is heel juist: er is voor de voorzieningen geen euro afgegaan van het budget dat in 2017 beschikbaar was om de zorg te verlenen. We hebben heel erg ingezet op de zorggarantie en dat is ook de geest waarin we de transitie moeten doen. En we wisten allemaal dat die inventarisatie van de woon- en leefkosten iets ging worden voor degenen die al onder het vroegere systeem aanbodgefinancierde ondersteuning kregen en zich zou uitstrekken tot het jaar 2020-2021. Maar dat belet niet dat in de loop van de onderhandelingen vragen daaromtrent moeten worden beantwoord. Dat heeft natuurlijk een zekere urgentie.

Daarom wordt dat al een tijdje voorbereid in de taskforce en wordt eraan gewerkt om naar een advies te kunnen gaan. Zoals gezegd, ben ik uiteraard samen met u vragende partij om heel klaar te zien, zodat we geen effecten krijgen die echt ongewild zijn. U mag ervan uitgaan dat, ook op het moment dat het VAPH hier opnieuw zal verschijnen om een rapportering te doen, er wat dat betreft opnieuw stappen vooruit zullen zijn gezet.

Er is het feit dat men nu die datum niet haalt. Op zich zitten daar geen sancties op. Als het duidelijk is dat de sector vraagt om dat uit te stellen tot maart, dan kan ik alleen maar zeggen dat ik uiteraard probeer dat met veel goodwill reglementair op te nemen. Want als iedereen uit de sector het vraagt, hebben we er allemaal belang bij om de mensen die tijd te geven. Zoals gezegd, zullen we dat snel meenemen. Maar op zich is er geen wiel mee af dat dat niet is gebeurd voor het einde van het jaar.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het onduidelijke uitbreidingsbeleid van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)
– 619 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, tijdens de bespreking van de begroting en de beleidsbrief is er een aantal keer een poging gedaan om in te gaan op de concrete besteding van het beschikbare uitbreidingsbudget. U herinnert zich ongetwijfeld dat we hebben opgemerkt dat de interne verdeling van het budget van het VAPH en ook van het aangekondigde uitbreidingsbeleid bijzonder karig gedetailleerd was in het document. Het is vandaag voor ons nog altijd koffiedik kijken om te begrijpen welke maatregelen er precies worden aangewend en zullen worden aangewend en binnen welke termijn.

Op zich kan ik uiteraard alleen maar toejuichen dat er uitbreidingsmiddelen ter beschikking staan. De vraag blijft echter in hoeverre dit zal volstaan om de noden die in de sector bestaan structureel aan te pakken.

De middelen voor het uitbreidingsbeleid 2018 moeten nog worden verdeeld onder hulp voor volwassenen en minderjarigen. Bij de meerderjarigen vergt dat een raming van wat nodig is voor de automatische toekenningsgroepen. Daaruit kan dan het bedrag worden gedistilleerd dat verdeeld zal worden over de prioriteitengroepen in functie van de toewijzing.

Dit heeft dan op zijn beurt repercussies op wat beschikbaar is op het einde van de rit voor de noodprocedure.

Minister, u zou het Vlaams Parlement een overzicht bezorgen van hoeveel budgetten van het uitbreidingsbeleid er per kwartaal kunnen worden gemobiliseerd. Door de digitalisering en de persoonsvolgende financiering is dat gemakkelijker geworden. Van de cashinzet van de middelen werd nog geen evaluatie gemaakt.

Minister, kunt u vandaag een duidelijk overzicht geven van welke middelen uit het totale uitbreidingsbeleid zullen worden opgesplitst en hoe dat gebeurt, hoe dat wordt verdeeld?

Kunt u meer duidelijkheid verschaffen over het budget van hulp voor volwassenen enerzijds en voor minderjarigen anderzijds?

Kunt u aangeven welke termijn u als redelijk beschouwt voor de toekenning van rechten aan personen die een aanvraag deden in prioriteitengroep 1?

Kunt u aangeven wanneer de opsplitsing van de noodsituaties zal worden gerealiseerd en wat exact het doel is van de zogenaamde maatschappelijke noodzaak?

Kunt u aangeven wanneer het overzicht van budgetten van het uitbreidingsbeleid zal worden gemobiliseerd?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: In 2018 is er in het uitbreidingsbeleid in trap 1 een bedrag van 22.756.800 euro uitgetrokken en in trap 2 een bedrag van 49.243.200 euro. De 22,8 miljoen euro in trap 1 voor 2018 was bedoeld om de in het najaar van 2017 ter beschikking gestelde basisondersteuningsbudgetten recurrent en op jaarbasis te kunnen uitbetalen. Uiteindelijk blijkt hiervoor 11,8 miljoen euro nodig te

zijn. Van de resterende 11 miljoen euro wordt 2 miljoen euro voorbehouden om via versterking van het aanbod rechtstreeks toegankelijke hulp te investeren in respijtzorg voor personen met een persoonsvolgend budget dat geen fulltime dag- en woonondersteuning mogelijk maakt. We zullen kortverblijf in het kader van ons mantelzorgplan dus ook ter beschikking stellen aan mensen die wel een trap 2-budget hebben, maar geen fulltime dag- en woonondersteuning in dat budget hebben.

De overige 9 miljoen euro wordt overgedragen naar trap 2 om zo een inspanning te kunnen leveren voor de minder- en meerderjarige wachtenden. In die zin kom ik ook tegemoet aan de opmerkingen die werden gemaakt tijdens de begrotings-besprekingen.

Voor trap 2 is een bedrag uitgetrokken van 49.243.200 euro via het uitbreidings-beleid. We voegen daaraan de 9 miljoen euro toe van het recurrent overschot van middelen in trap 1. We zullen vooraf 750.000 euro afhouden voor het verder faciliteren van de opstart en doorstart van vernieuwende initiatieven door het continueren van de subsidie aan GiPSO, vooral voor de ouders die een kleinschalig initiatief willen nemen. Ik denk dat dat een heel goede zaak is. Verder wordt dat budget gebruikt voor het verhogen van de vergoeding voor multidisciplinaire teams (MDT's), voor het opstellen van een priorchecklist en voor een beperkte uitbreiding van het budget voor doventolken. Het wordt ook gebruikt voor het faciliteren van het zoeken naar oplossingen voor een beperkte groep van mensen met complexe ondersteuningsnoden door middel van casemanagement, met name mensen waarvoor het echt heel moeilijk is om een oplossing te vinden, maar die wel een budget hebben. Voor hen zullen we ook ondersteuning organiseren. Ten slotte zal het bedrag dienen voor het uitbreiden van de middelen die nodig zijn om de basisfinanciering voor de bijstandsorganisaties te realiseren, gelet op de stijging van het aantal cliënten die gebruikmaken van bijstand.

Er rest dan 57.493.200 euro voor de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp voor minder- en meerderjarigen. In 2018 willen we 15 procent van die middelen naar minderjarige personen met een handicap brengen. Het gaat om 8,6 miljoen euro. Rekening houdend met de beoogde opstart van het systeem in 2019 worden de bijkomende middelen niet-rechtstreeks toegankelijke hulp voor minderjarigen met een handicap volledig persoonsvolgend aangewend. We denken eraan 1 miljoen euro van deze bijkomende middelen te reserveren voor persoonsvolgende convenanten die ter beschikking kunnen worden gesteld in functie van de door de jeugdrechtbank opgelegde opvang van minderjarige personen met een handicap.

Met de overige bijkomende middelen niet-rechtstreeks toegankelijke hulp voor minderjarigen worden nieuwe PAB's (persoonlijkeassistentiebudgetten) ter beschikking gesteld. De middelen die vrijkomen door reguliere uitstroom van minderjarige PAB-gebruikers worden heringezet voor het ter beschikking stellen van nieuwe PAB's aan minderjarigen. De middelen die vrijkomen door de reguliere uitstroom van minderjarigen uit multifunctionele centra (MFC's) worden gebruikt om nieuwe instroom binnen de MFC's te realiseren.

In 2018 gaat 85 procent van de middelen naar niet-rechtstreeks toegankelijke hulp voor meerderjarige personen met een handicap. Het gaat over 48,9 miljoen euro. Hier voegen we de middelen aan toe die vrijkomen door reguliere uitstroom. Dat bedrag wordt ongeveer geraamd op 30 miljoen euro. We hebben dan in totaal een bedrag van 78,9 miljoen euro beschikbaar voor niet-rechtstreeks toegankelijke hulp voor meerderjarigen.

In het kader van de zorggarantieambitie zullen we een groot stuk van dat bedrag besteden aan automatische toekenningen en toekenningsgroepen. Dat is een belangrijk stuk van onze ambitie om zorggarantie te realiseren. Daarnaast maken we in 2018 ook middelen vrij om in aangepaste zorg en ondersteuning te voor-

zien voor een aantal geïnterneerde personen met een handicap. U weet dat ons land al eens werd veroordeeld voor de aanpak en de zorg voor onze geïnterneerden. We ramen dat we daarmee ongeveer 75 personen die geïnterneerd zijn, maar een handicap hebben, een ondersteuning kunnen aanbieden. Op die manier willen we vanuit onze sector een bijdrage leveren aan de doorstroom van deze doelgroep vanuit de forensische psychiatrische centra naar de VAPH-sector en bijgevolg ook vanuit de gevangenis naar de federale psychiatrische centra. Zo willen wij onze verantwoordelijkheid nemen.

We zullen in 2018 en wellicht ook in 2019 bekijken hoe we voor personen met een niet-aangeboren hersenletsel die na revalidatie niet meer terug naar huis komen, toch middelen ter beschikking kunnen stellen voor die niet-rechtstreeks toegankelijke ondersteuning. Maar we doen dat eigenlijk vanuit de redenering dat we dat eenmalig of beperkt moeten doen, omdat het natuurlijk de ambitie is om iedereen via het prioriteitensysteem te kunnen ondersteunen. Dat wil zeggen dat de middelen aan drie prioriteitengroepen worden toegekend. Het is onze ambitie om het beschikbare bedrag in 2018 als volgt te verdelen: 90 procent voor prioriteitengroep 1, 3 procent voor prioriteitengroep 2 en 7 procent voor prioriteitengroep 3.

Wij zullen die middelen gedurende het jaar effectief volgen. Een aantal vragen moeten uiteraard via de automatische toekenningsgroepen kunnen worden beantwoord. Dat betekent natuurlijk dat we in de loop van het jaar toch moeten bekijken dat een en ander kan worden ingevuld. Daarom gebeurt het ter beschikking stellen voor de prioriteitengroepen gespreid over het hele jaar, zodat we al rekening kunnen houden met deze evoluties.

We moeten nog bekijken hoe we in 2019 de middelen zullen inzetten. U weet dat er ook in 2019 nog een grote budgettaire uitbreidingsronde aan komt. We zullen ons daarvoor het best baseren op de monitoringgegevens over het volledige jaar 2017 en de eventuele tussentijdse resultaten die we zouden hebben van evaluaties. We zullen dan bekijken hoe we de verdelingen verder moeten bijsturen. Wat 2018 betreft, hebt u een beetje een idee van hoe we dat zien. Wat mij betreft, is dat ook een beetje de redenering die we in 2019 zouden kunnen volgen, maar dan gefinetuned aan de hand van de evaluaties.

Het moet de bedoeling zijn – en dat is wat we zullen proberen waar te maken in de twee volgende jaren van deze legislatuur – dat in 2020 zo weinig mogelijk personen met een handicap en ondersteuningsnood zonder ondersteuning zitten. Wij moeten die zorggarantie beter kunnen invullen. Dat is wat mij betreft het referentiekader. Dat moet tegen 2020 zoveel mogelijk gebeuren. Voor mij is de grote prioriteit de automatische toekenningen te kunnen honoreren, maar ook tegen 2020 zoveel mogelijk personen, zeker uit prioriteitengroep 1, binnen een tijdspanne van ongeveer een jaar een persoonsvolgend budget niet-rechtstreeks toegankelijke hulp ter beschikking te kunnen stellen. Wij moeten maximaal kunnen inzetten op zorg en ondersteuning voor personen met de grootste ondersteuningsnood. We zullen het aanbod rechtstreeks toegankelijke hulp moeten versterken. Dat is namelijk een cruciaal onderdeel, willen we het aantal mensen dat een beroep moet doen op trap 2 zo goed mogelijk kunnen definiëren. Ten slotte moeten we uiteraard een basis kunnen leggen voor de opstart van een nieuw systeem voor minderjarigen in 2019.

Het doel van de maatschappelijke noodzaak is om in situaties waarin er duidelijk en aantoonbaar sprake is van een ernstige schending van de integriteit van de persoon met een handicap of diens gezin, een persoonsvolgend budget ter beschikking te stellen om zo de nodige zorg en ondersteuning onmiddellijk te kunnen realiseren. Er wordt inderdaad op het niveau van het VAPH nagedacht om te bekijken of we de categorie maatschappelijke noodzaak en noodsituatie niet beter in één geïntegreerd concept kunnen brengen.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp-a): Minister, ik dank u voor de waterval aan cijfers. U bent vandaag bijzonder gedetailleerd en concreet, waarvoor dank.

Ik heb één bijkomende vraag: hoe en wanneer wordt dit nu verder gecommuniceerd naar het terrein? Ik ga ervan uit dat hier een besluit achter zit. Is dat er? Wanneer vertrekt de communicatie naar het terrein? We zijn twee weken voor het nieuwe jaar. Ook dat lijkt mij dus belangrijk.

Ik neem met genoeg akte van het feit dat u probeert een continuïteit in te bouwen. U zegt dat u de link maakt naar 2019. Ik heb dat trouwens ook geapprecieerd in de vorige omzendbrief over het uitbreidingsbeleid, namelijk dat u over de jaren heen kijkt. Het laat toe om een beetje te programmeren en mensen perspectief te geven.

Maar waar ik volledig op mijn honger blijf zitten, is de zin 'een basis leggen voor persoonsvolgende financiering minderjarigen in 2019'. Hoe rijmt dat met wat u aangeeft over continuïteit? U zegt dat 15 procent naar minderjarigen gaat en dat u dat ook zo ziet voor 2019, maar dat u van die 15 procent een stuk persoonsvolgend zult maken. Hoe ziet u die verhouding? En laat die 15 procent dan toe om die opstart te maken voor een groep die significant genoeg is om te zeggen: 'Het is een opstart en geen symbool'?

Het kan zijn dat het eerlijkheid is, maar het is wel iets dat ik betreur, namelijk dat u zegt – en dat wijkt af van het decreet – dat het uw bedoeling is om zo weinig mogelijk mensen zorg te ontfangen tegen 2020 en dat de zorggarantie beter moet worden gemaakt. Ik parafraseer u, vergeef me, ik heb het niet letterlijk kunnen noteren. U somt dan een aantal voorwaarden op. Het decreet was natuurlijk anders. Het decreet had het over zorggarantie voor wie dat nodig had en niet voor zo weinig mogelijk mensen niet. Ik hoor u dit voor de eerste keer zo duidelijk zeggen. Die koerswijziging is wel opmerkelijk, want dat betekent, tenzij u dat weerlegt, dat u eigenlijk net de doelstellingen van het decreet hebt opgegeven.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Ik dank de minister voor zijn toelichtingen en antwoorden op de vragen.

Minister, u weet dat het voor onze fractie altijd erg belangrijk is geweest dat we maximaal inzetten op de persoonsvolgende financiering en minder op de basisondersteuning. U hebt net aangegeven dat er een ondergebruik was. Kunt u er meer toelichting bij geven waaraan dit te wijten is? Als het inderdaad een structureel gegeven is, dan zal zich dat in de toekomst wellicht nog herhalen. Kunnen we dan de komende jaren een blijvende verschuiving zien van inzet van die schaarse middelen naar persoonsvolgende financiering zodat meer mensen een rugzakje kunnen krijgen?

Aansluitend op de vraag van de heer Van Malderen: wat is de tijdslijn voor de uitbreiding in 2018? Wanneer gaan mensen daadwerkelijk hun eerste uitkeringen krijgen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik ben het ermee eens dat het doel moet zijn dat iedereen die recht heeft op zorg, die zorg ook krijgt, zoals mensen met een handicap die een erkenning hebben. Naar mijn aanvoelen hebben we het doel al gelost op het ogenblik dat we hier meerjarentabellen kregen en de vaststelling was dat om heel Perspectief 2020 uit te voeren er 500 miljoen euro meer nodig was dan er in de meerjarenbegroting zat. Dat is wat we nu vaststellen. Er zijn ieder

jaar middelen, die zijn nodig, die zijn welkom, die zijn nuttig en ze worden ook ingezet, maar ze zullen nooit volstaan om effectief alle mensen met een handicap zorg te geven. Het is te weinig omdat deze regering er niet voor heeft gekozen om het volledige plaatje in te vullen, maar slechts voor een deel. Dan moeten er keuzes worden gemaakt. Dat is jammer en bikkelhard, want het gaat over verschillende mensen met een handicap uit wie er gekozen wordt wie het meeste recht heeft op die zorg. Dat zijn verscheurende keuzes die gemaakt worden.

Minister, ik hoor u zeggen dat 90 procent van het budget gaat naar prioriteitengroep 1, 3 procent naar prioriteitengroep 2 en 7 procent naar prioriteitengroep 3. Wij hebben enkele malen aan het VAPH gevraagd in welke mate ze zicht hebben op de snelheid waarmee bepaalde groepen moeten worden aangepakt om overal een beetje perspectief te geven enzovoort. Het antwoord was altijd dat het nog te vroeg was om de dynamiek in de verschillende prioriteitengroepen te zien omdat de transitie nog bezig is. U hebt hier een verdeling. Is die al gebaseerd op een voorzichtige inschatting en kunt u dat wat doortrekken en bijvoorbeeld zeggen dat u tegen 2020 80 procent van de mensen in prioriteitengroep 1 effectief aan een budget geholpen zult hebben? Of kunt u dat vandaag nog niet zeggen?

Ik vind een aantal keuzes positief. Het feit dat er gekozen wordt om de middelen die in trap 1 over zijn, over te hevelen naar trap 2 is heel belangrijk. Het is jammer dat er te weinig budget is, maar het lijkt mij een logische keuze en een goede zaak dat trap 2 voorrang krijgt op trap 1.

Ik hoop dat ik het goed heb begrepen dat bij het uitbreidingsbudget voor minderjarigen alles volledig naar PAB's gaat. Ik denk dat dat een goede keuze zou zijn. Jongeren wachten vaak heel lang op een PAB en het is goed dat daar absoluut prioriteit aan wordt gegeven. Ik wil dit toch even bevestigd krijgen zodat ik weet dat ik het niet fout heb begrepen. Ik hoop dat het budget dat er is voor nieuwe PAB's voor minderjarigen, als het niet in 2018 is dan in 2019, een zodanige prioriteit krijgt dat die volledig kan worden weggewerkt.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Er is een gemeenschappelijk antwoord op de bedenkingen van de heer Persyn en de vraag van de heer Van Malderen. Ik doe natuurlijk geen letter af van de ambities van het Perspectiefplan noch van het decreet. Dat zou nogal straf zijn. Dat is niet de manier waarop u mijn antwoord moet begrijpen.

Maar het systeem zoals we het hebben ingevoerd, was een systeem met verschillende componenten. Een van de componenten was dat we moesten kijken of we ook niet al een recht op ondersteuning konden openen, al was het maar beperkt in budget. Dat is het basisondersteuningsbudget geworden voor bepaalde groepen als ze aan de voorwaarden voldoen, als ze gewoon niet in een prioriteringssysteem moesten komen, maar aanspraak konden maken op 300 euro per maand. Dat bedrag is niet opgebruikt, omdat – al degenen die er aanspraak op konden maken, hebben dat automatisch gekregen – het hoger geraamd was dan de uiteindelijke groep van rechthebbenden, op basis van de definities die in het besluit staan.

We hadden dan twee dingen kunnen doen. We hadden de doelgroep van gerechtigden kunnen uitbreiden, wat ook de bedoeling is, want op termijn zou iedereen die geen trap 2 heeft, daaronder moeten vallen. Dat was de redenering van het oorspronkelijke concept: we moeten weg uit het alles-of-niets-verhaal. We hebben ervoor gekozen, trouwens op suggestie van de commissie, om het geld te gebruiken om trap 2 te versterken zolang we nog moeten prioriteren. Dat is gebeurd. Dat is de verklaring, maar het is ook een methode om onze ambitie van meer zorggarantie voor mensen met de dringendste zorgvragen effectief waar te maken.

Er moeten een besluit en een omzendbrief komen om de zaken te operationaliseren. Ik heb u uitgelegd dat er in de zorggarantie voor de volwassenen twee luiken zitten. Er is een groep die automatisch een budget krijgt en waarbij zelfs niet langer geprioriteerd wordt. Dat is weinig voorspelbaar, dat evolueert tijdens het jaar. Er zijn ook nog budgetten die aan de prioriteitengroep worden besteed. De inzet van het uitbreidingsbudget zal in die zin wat over het jaar worden gespreid.

Ik heb u weinig horen vertellen over iets dat ik nochtans niet onbelangrijk vind – maar ik neem aan dat u daar geen bedenkingen meer bij hebt, dat u daar op zich ook wel kunt achter staan – en dat is dat we budget vrijmaken voor de geïnterneerden. Dat is een keuze. We doen een inspanning om de uitstroom uit de revalidatiesector voor de mensen met een niet-aangeboren hersenletsel op te nemen, maar eigenlijk is dat niet het scenario dat we als een systeem willen installeren. Eigenlijk moeten we evolueren – en dat hebben we bij de begrotingsbesprekingen al meerdere keren opgemerkt – naar een systeem waarbij we in alle redelijkheid kunnen zeggen dat degenen die in de prioriteitengroepen zijn ingedeeld, zeker die van prioriteitengroep 1, eigenlijk gewoon een redelijk perspectief hebben op een budget, en dat daar zo weinig mogelijk andere systemen aan moeten worden gekoppeld. Zoals u weet: hoe meer uitzonderingen, hoe minder dat het systeem te gronde ten goede komt. We moeten ervoor zorgen dat het budget voldoende groot is om de prioriteitengroepen ook te kunnen bedienen.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, u zegt dat er een besluit en een omzendbrief nodig zijn. Onze vraag was: wanneer komen die er? Ik leid uit uw antwoord af dat er nog geen besluit is en bijgevolg ook geen omzendbrief.

Minister Jo Vandeuren: We gebruiken hetzelfde ritme als vorig jaar.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de exacte financiering van voorzieningen in de sector van personen met een handicap – 565 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Een gespecialiseerde erkende voorziening ontving voor de transitie naar de persoonsvolgende financiering FAM-middelen (Flexibel Aanbod Meerderjarigen) om haar werking en zorg te organiseren. Via de persoonsvolgende budgetten worden deze FAM-middelen verdeeld over de aanwezige personen. Maar dat is niet alles, de nu 'vergunde' zorgaanbieders weten tot op heden niet – en dat is de aanleiding tot mijn vraag – welke middelen ze zullen ontvangen voor het jaar 2017. We zijn nu eind december 2017 en tot op vandaag weet men niet welk bedrag men per punt zal ontvangen als voorziening. Dat is in een nutshell waar het over gaat.

De sector van personen met een handicap wordt gefinancierd op basis van punten waar een geldwaarde tegenover wordt gesteld. Die geldwaarde wordt berekend door het beschikbare budget te delen door het totaal aantal punten in de sector. Die gegevens werden begin 2017 verzameld, en inzake de indienende voorzieningen bleef het daar bij. Tot op heden weten de verschillende zorginstellingen niet welke puntwaarde zal worden toegekend.

Dat is problematisch omdat voorzieningen niet in het ijle werken, tijdens het jaar moet er van alles worden betaald, dat veronderstelt planning en budgettering. Het is als rijden met een wagen zonder meter voor de brandstoftank. Verder

gebeuren de berekeningen dus op cijfers die bijna een jaar oud en dus bijna per definitie achterhaald zijn.

De leidend ambtenaar gaf bij de bespreking van de begroting aan dat hij hoopte in de tweede helft van december, dat is vandaag, met een duidelijke berekening te kunnen komen.

Minister, kunt u meer duidelijkheid geven omtrent de duur van dit hele proces? Acht u het aanvaardbaar dat voorzieningen eind december niet weten over hoeveel middelen ze beschikken voor het aflopende werkjaar? Kunt u aangeven wanneer voorzieningen eindelijk over hun puntwaarde kunnen beschikken? Hebt u rekening gehouden met de eventuele problemen die verbonden zijn aan het blindvaren van verschillende voorzieningen door het onbekende budget? Meer dan waarschijnlijk zijn verschillende aangeleverde gegevens ondertussen achterhaald. Hoe gaat u om met deze realiteit? Welke garanties kunt u voorzieningen bieden?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Eerst en vooral moet toch de relativiteit van het gegeven duidelijk gesteld worden. De voorziening krijgt een subsidiëring in personeelspunten. Aan deze personeelspunten hangt een loonkostdekkende financiering. Voor zover ze dezelfde cliënten gelijke zorg en ondersteuning hebben geboden, zullen de voorzieningen over dezelfde subsidies beschikken wat het aantal personeelspunten betreft in 2017 als in 2016. Voorzieningen kunnen een deel van de organisatiegebonden personeelspunten – het gaat om volwassenen – omzetten in werkingsmiddelen. Aan de voorzieningen werd al gecommuniceerd dat die omslagsleutel voor dit jaar 894 euro per omgezet personeelspunt bedraagt.

Wat de multifunctionele centra (MFC's) betreft, is er inderdaad nog geen puntenwaarde gecommuniceerd. Het VAPH heeft een onderzoek gedaan naar de kostendrijvers binnen het systeem, en de omzetting van personeelspunten naar werkingsmiddelen is daar één onderdeel van. Mee op basis van de inzichten van dit onderzoek kan nu op een degelijke wijze de waarde van het personeelspunt worden bepaald. Ook hier gaat het niet om de personeelspunten die worden uitgekeerd voor personeel, en ook niet om de werkingstoelagen, maar enkel over het aandeel aan personeelspunten dat mag worden omgezet naar werkingsmiddelen. Dit is binnen het totale pakket van de middelen beperkt tot maximaal 10 procent van de personeelspunten.

De puntwaarde wordt berekend door de totale personeelskost te delen door de overeenkomstige ingezette/gepresteerde personeelspunten, en dus niet door het beschikbare budget te delen door het aantal punten. Voor vergunde zorgaanbieders bedraagt de puntwaarde voor het jaar 2017 894,87 euro. De voorzieningen werden hiervan reeds op de hoogte gebracht tijdens de infosessies begin 2017. Wat de MFC's betreft, zal er op korte termijn een communicatie gebeuren.

Rekening houdend met het feit dat de vergunde zorgaanbieders zelf perfect op de hoogte zijn van het budget dat ze in 2016 beschikbaar hadden, én dat ze zelf uiteraard goed weten welke cliënten bij hen ondersteund worden en welk personeel ze daarvoor inzetten, is – denken wij – het toch wel mogelijk om dat budget te beheren, en is de uitspraak 'blind varen' enigszins overdreven.

Ik heb echter begrip voor het feit dat de hele omslag van een systeem van financiering op basis van erkende capaciteit naar een systeem van financiering op basis van inzet van persoonsvolgende middelen, bij voorzieningen de nodige onzekerheid en onwennigheid veroorzaakt. Ik wil dat nu zeker niet minimaliseren, maar misschien is het toch beter om dat in zijn globale context te zien.

Wat de berekening van de puntwaarde betreft, beschikt het VAPH over alle gegevens. Hoe recenter deze gegevens zijn die gebruikt worden, des te accurater de berekening zal zijn van de globale loonkost binnen de sector. Als het gaat om de totaliteit aan subsidieerbare personeelspunten, kan ik meedelen dat de gegevens van de transitie zorg in natura verwerkt zijn en dat de gegevens van de vergunde zorgaanbieders en hun cliënten zichtbaar zijn in de geïntegreerde registratietool.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, dat dit aanleiding geeft tot onwennigheid en onzekerheid, is evident. We moeten trouwens de cumul van een aantal factoren zien. Deze onzekerheid komt bijvoorbeeld bovenop het feit dat men al een hele tijd werkingsmiddelen – andere dan personeel – niet indexeert. Natuurlijk, op het moment dat het budget van een voorziening moet kloppen, is dat het resultaat van alle puzzelstukken die bij elkaar worden gelegd. Als er daar een paar van ontbreken, heeft dat repercussies. U spreekt over 10 procent, dat lijkt me vrij veel. Als u onzeker zou zijn over 10 procent van uw huishoudbudget, zou u zich ook onwennig voelen.

Ik heb twee bijkomende vragen. Wat de MFC's betreft, werd ernaar gekeken – ik probeer u letterlijk te citeren – “in het kader van het onderzoek van de kostendrijvers”. In mensentaal betekent dat: waar kunnen we besparen? Is dit onderdeel van een besparingsoperatie?

U zegt nu - en dat is een variant op de leidend ambtenaar die hier in november is komen zeggen dat hij midden december een antwoord zou proberen te bieden – dat het ‘op korte termijn’ komt. Minister, gaan voorzieningen dit jaar nog een antwoord krijgen op de vraag op hoeveel werkingsmiddelen ze dit jaar recht hebben? Gaan we het jaar uitdoen zonder dat ze dat weten?

Minister Jo Vandeurzen: Wat dat laatste betreft: wanneer het VAPH dat gaat communiceren, moet ik aan het VAPH vragen, dat kan ik niet zomaar uit het hoofd zeggen.

Uiteraard is het belangrijk om te weten waar de kostendrijvers zitten. Daar zullen we uiteraard naar kijken. Als dan blijkt dat dat systeem voor gevolg heeft dat er echt inderdaad gemaximaliseerd wordt op iets dat de werking niet helemaal moet onderbouwen, dan is dat natuurlijk iets dat we mee gaan bekijken. Maar dat heb ik u, eerlijk gezegd vroeger al eens gezegd.

Bart Van Malderen (sp.a): Dus, ik mag die vraag aan het VAPH stellen? *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitblijvende oplossing voor het garanderen van zorg 7 op 7 voor personen met een handicap
– 566 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Wie vaak in deze commissie komt, weet wat er achter de cryptische omschrijving ‘garanderen van zorg 7 op 7’ schuilgaat. Deze vraag is jammer genoeg niet nieuw.

Het ontbreekt hier vandaag nog altijd aan structurele oplossingen, waardoor veel ouders of begeleiders van personen met een handicap in onzekerheid leven. Wanneer ouders of begeleiders een deel van de zorg van hun gehandicapt kind voor zich nemen of namen door het bijvoorbeeld in het weekend thuis op te vangen, en hun kind dus geen 7 dagen op 7 in een voorziening laten, dreigen nu gestraft te worden voor hun engagement. Want de personen met een handicap die wel recht hebben op de zorg 7 dagen op 7 maar er geen gebruik van maakten, kunnen er in de toekomst ook geen beroep meer op doen. Op die manier worden ouders of begeleiders van personen met een handicap in een onzekerheid gestort – nog altijd – die onaanvaardbaar is.

Ik hink wat op twee benen, minister, als ik het heb over de verleden en de toekomstige tijd omdat u een oplossing hebt ontworpen, die gekend is maar mijn inziens niet aan de vraag van de mensen beantwoordt. Uw oplossing bestaat erin dat wanneer ouders wensen over te schakelen naar een fulltime verzorgingssysteem in een gespecialiseerde voorziening, die twee dagen extra zorg binnen de zes maanden gefinancierd moeten worden. De absolute garantie op ruimte en ondersteuning als het – vaak even, tijdelijk – niet meer gaat, is daarmee veraf.

Maar dat is voorlopig – en dat is het punt – allemaal voer voor theoretische discussies, aangezien er nog steeds geen BVR ter zake is. Daar gaat mijn vraag over. De eerste signalen rond deze problematiek doken anderhalf jaar geleden op. Bij de bespreking van de begroting in de commissie Welzijn onlangs werden alweer geen bijkomende timing of modaliteiten meegegeven.

Minister, wanneer gaat u echt een antwoord kunnen bieden op de vraag naar zorggarantie 7 op 7? Wanneer zal de regeling op het terrein werkbaar zijn? Hoe verklaart u de trage manier om op de reeds lang voorliggende vraag een passend antwoord te bieden? Hoe rijmt u de lange doorlooptijd om tot een beslissing te komen met de veelvuldige aankondigingen dat er een oplossing zou komen? Bent u zich bewust van het feit dat u hiermee onzekerheid creëert?

Op welke manier zult u echte zorggarantie bieden, conform de concrete vragen van personen met een beperking en hun ouders of familie?

Hoe schat u de financiële consequenties in? Hoe waarborgt u dat binnen de zes maand een financiering zal worden gevonden? Dat is natuurlijk de hoeksteen van heel de oplossing die u hebt uitgewerkt.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, het VAPH deelt mee dat het de communicatie aan de MFC's deze week zal doen.

Over de 7 op 7 hebben we al verschillende keren gesproken. Ik kan alleen maar bevestigen dat dat besluit onderweg is naar de regering. Dat past binnen de andere maatregelen; er zijn nog wel wat dossiers die we naar de regering moeten brengen en die te maken hebben met de persoonsvolgende financiering. U mag ervan uitgaan dat het voor mij echt wel prioriteit heeft.

We gaan ervoor zorgen dat cliënten die voorheen nagenoeg fulltime gebruik maakten van een voorziening, maar in de weekends en vakantieperiodes nog thuis werden opgevangen bij BVR de geruststelling krijgen dat ze door hun keuze om niet werkelijk 7 op 7 naar de voorziening te gaan zolang het niet echt nodig was, op het moment dat ze de overstap wel moeten of willen maken, dat er wel degelijk zorggarantie en budget zullen zijn in een bepaalde modaliteit en die hebben we hier al vaak besproken.

Vanaf 2018 gaan we een nieuwe automatische toekenningsprocedure installeren voor voormalige zorg-in-naturagebruikers die voorheen enkel in het weekend en de vakantieperiodes nog thuis opgevangen werden, en voor wie deze informele en vrijwillige opvang op een bepaald moment niet meer haalbaar of wenselijk is, kunnen een herziening naar een PVB voor 7/7-ondersteuning aanvragen én zij kunnen onmiddellijk 7/7 in de voorziening verblijven. Na het doorlopen van de herzieningsprocedure en mits positieve beslissing van het VAPH zal het budget vanaf de zevende maand automatisch worden verhoogd. We gaan ervan uit dat niet alle budgethouders die overstap onmiddellijk zullen maken. We hebben dat recht trouwens losgemaakt van een termijn. In de eerste versie was dat beperkt tot en met 19. Nu is dat open end, en we verwachten dat de mensen dat niet onmiddellijk allemaal tegelijk gaan doen.

Binnen de regeling, zoals hierboven uiteengezet, wordt er ook een buffer ingebouwd. Het VAPH zal monitoren hoeveel personen effectief een vraag indienen om het budget, en dus ook het verblijf, blijvend te verhogen naar 7 dagen op 7. Binnen het uitbreidingsbeleid zal dus een deel van de middelen moeten worden voorbehouden voor deze budgetuitbreidingen.

Nu, de voorwaarden zijn u bekend. De voorzieningen geven de garantie dat zij de stijging van de zorgvraag honoreren zonder enige discussie. Wij engageren ons om, zodra zou blijken dat dat onafgebroken zes maanden voltijds verblijf zal zijn, dat budget ter beschikking te stellen voor de voorzieningen, en vanuit de voorzieningen uiteraard een persoonsvolgende financiering.

Bart Van Malderen (sp.a): Ik concludeer. Er is nog altijd geen besluit van de Vlaamse Regering. Dat brengt me tot de vraag: wanneer zal dat dan op het terrein ingaan? Dat is een bijkomende vraag.

Minister, ik heb grote twijfels bij een van uw veronderstellingen, namelijk dat niet iedereen daar tegelijk gebruik van gaat maken. Welke verhouding denkt u dan in uw budgettering op te nemen? De contacten die ik heb, spreken van een grote bezorgdheid, dat er eigenlijk een soort inflatoir effect uitgaat van deze manier van werken, omdat men ten eerste gedwongen is om ver vooruit te kijken, en ten tweede omdat de doorlooptijd van deze beslissing enorm groot is.

Dit is al bijna twee jaar gekend. Er is al verschillende keren een oplossing aangekondigd. Die komt er dan niet. De vrees is dat net meer mensen dan degenen die het nodig hebben, van het systeem gaan gebruikmaken, in de hoop een antwoord te krijgen als ze het écht nodig hebben. Ik weet echt niet of die veronderstelling klopt: dat niet iedereen er gebruik van gaat maken. Ik krijg andere signalen van voorzieningen.

Ten slotte blijf ik bij mijn basisopmerking dat wat is uitgewerkt, geen antwoord biedt op de vraag van de mensen die in het weekend gerust willen instaan voor de zorg voor hun kind, maar die, als het niet meer gaat, of tijdelijk niet meer gaat, een oplossing willen. Dit is daar geen antwoord op. Dit is niet het flexibele antwoord dat de mensen vragen.

Ik kijk er echt naar uit dat dit op het terrein ingaat. Dit wordt nu voor de zoveelste keer in het vooruitzicht gesteld.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Ik spreek voor collega van der Vloet, die hier al herhaaldelijk vragen over heeft gesteld, recent nog een schriftelijke vraag waarin ze ook de geruststelling van de minister vraagt. Wij delen dus de bezorgdheid van die ouders die al die jaren hun best hebben gedaan en die nu met de handen

in het haar zitten. Ze vragen zich af hoelang ze nog moeten wachten als de nood zich aandient.

Minister, u biedt daar een antwoord op. Wij zijn er gerust in dat er een oplossing komt op redelijk korte termijn. Wij danken u daarvoor, minister.

Minister Jo Vandeurzen: Zoals u zegt, dat besluit is onderweg naar de regering. Het zit dus in de laatste fase.

Men kan daar natuurlijk vanuit elk perspectief naar kijken. Eerlijk gezegd, als ik uitgenodigd word door de gebruikersraden om daarover te spreken, en ik leg het uit, dan heb ik niet de indruk dat de mensen daar allemaal zo erg tegen zijn. Het is gewoon belangrijk dat we inderdaad zorgen dat het besluit er is, en dat het VAPH dat in alle klaarheid met een juridische onderbouw kan communiceren.

De idee zelf is een combinatie van het respect voor de verwachtingen van ouders en voor de bereidheid van de voorzieningen. Er bestaat natuurlijk wel al een besluit rond de occasionele meeropvang. Het is niet zo dat er nog geen besluit over is. Dat bestaat natuurlijk al sinds februari 2017 – nog vroeger zelfs, denk ik. Het is niet zo dat als er iemand occasioneel meer moet worden opgevangen, dat er geen regeling bestaat. Er is wel degelijk een regeling voor.

Het is een combinatie van het engagement dat de voorzieningen willen opbrengen en het feit dat wij dat in ons financieringssysteem inpassen. Ik kan uw ongerustheid of bezorgdheid rond een bepaalde mechaniek wel begrijpen, maar de hele operatie naar zorggarantie is er juist op gericht om de mensen gerust te stellen: als er zorgnoden zijn, zal er een budget zijn. Hoe meer we de gewone vraag van gewone mensen niet kunnen waarmaken omdat we altijd maar prioriteringen doen naar anderen, hoe moeilijker dat wordt.

We moeten dit met een juridische onderbouw duidelijk maken. Ik ben ervan overtuigd dat we daarmee een antwoord geven.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Ik zal het houden bij mijn eerder gemaakte opmerkingen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de interlandelijke adoptie vanuit Ethiopië
– 588 (2017-2018)**

**VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de sluiting van de adoptiekanalen in Ethiopië
– 663 (2017-2018)**

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, we hebben in deze commissie al een aantal keer gedebatteerd over de interlandelijke adoptie vanuit Ethiopië. Begin 2016 liet u weten dat er geen enkele indicatie was om aan te nemen dat er een probleem zou zijn tussen het Ethiopische Ministry of Women, Children and Youth Affairs (MOWCYA) en het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) of een van de Vlaamse

erkende adoptiediensten. Ondertussen zijn er verschillende veranderingen gebeurd, onder andere in het voornoemde ministerie in Ethiopië.

In antwoord op een schriftelijke vraag van mevrouw Schryvers hebt u in februari 2017 laten optekenen dat er nog een aantal adoptiedossiers vanuit Ethiopië in de pijplijn zaten die moesten worden afgerond. Het gaat daarbij over dossiers van meer dan één adoptiedienst.

Op 13 oktober 2017 werd door het Ethiopische parlement een persbericht uitgestuurd waaruit blijkt dat een nieuw wetsvoorstel tot hervorming van adopties in Ethiopië werd ingediend. In de nieuwsbrief van Kind en Gezin staat daaromtrent te lezen: "Omwille van de aangekondigde hervorming besloot het VCA toen om enkel de lopende dossiers nog af te handelen. Het nieuwe wetsvoorstel is een resultante van het eerder aangekondigd beleid omtrent hervorming van beschermingsmaatregelen voor kinderen. Er bestaat onzekerheid over de verdere afhandeling van de dossiers door de Ethiopische rechtbanken, waardoor een sluiting zich opdringt. Het VCA volgt de implementatie van de regelgeving ter plaatse nauwgezet op."

Minister, bij adoptie gaat het steeds over heel delicate vragen en zitten mensen te wachten omdat ze willen weten waar ze aan toe zijn. Kunt u meegeven om hoeveel hangende dossiers het gaat? Welke impact hebben de lokale hervormingen in Ethiopië enerzijds en de sluiting van het adoptiekanaal anderzijds op deze dossiers? Kunt u meer toelichting geven bij het besluit om het adoptiekanaal vanuit Ethiopië te sluiten? Welke elementen in de nieuwe lokale wetgeving hebben daar precies toe geleid? Welke stappen worden er ondernomen om de betrokken kandidaat-adoptieouders voldoende te informeren over de gebeurtenissen in Ethiopië?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik wil graag eerst een toelichting geven met betrekking tot het stellen van deze vraag. Ik had midden november een vraag om uitleg ingediend met betrekking tot deze thematiek. Toen heeft de voorzitter die vraag onontvankelijk verklaard als gevolg van de begrotingsbesprekingen. Ik heb die vraag dan schriftelijk ingediend omdat ik dacht dat ik dan misschien sneller een antwoord zou krijgen. Vorige week heeft de voorzitter mij gecontacteerd met de melding dat de heer Parys een vraag over dit thema had ingediend en dat hij vond dat ik mijn vraag opnieuw moest kunnen indienen. Ik heb dat ook gedaan. Intussen heb ik wel een antwoord gekregen op de schriftelijke vraag. Het is een samenloop van omstandigheden.

De heer Parys heeft de toelichting al gegeven. Ik had ook gepeild naar de stand van zaken met betrekking tot dossiers van kandidaat-adoptieouders in Vlaanderen die een dossier hebben lopen in Ethiopië. Wat is de toekomst van adoptie vanuit Ethiopië? Is er zicht op de timing met betrekking tot de nieuwe regelgeving? Welke perspectieven zijn er dan nog mogelijk in de toekomst?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Eind vorige maand heeft het Vlaams Centrum voor Adoptie beslist om het adoptiekanaal Ethiopië te sluiten. Deze sluiting kwam niet onverwacht: al sinds eind 2015 werd de samenwerking van nabij opgevolgd, alsook gedeeltelijk opgeschort. Dit maakt dat er op het moment van de beslissing tot sluiting geen dossiers meer hangende waren. Vanaf de eerste beslissing tot schorsing in december 2015 mochten immers geen nieuwe dossiers meer worden opgestart. Enkel lopende procedures konden verder worden afgewerkt.

De beslissing tot sluiting past in een reeks van hervormingen van het globale beleid inzake kindbescherming die tot doel hebben Ethiopische kinderen beter te beschermen tegen allerlei vormen van misbruik. Een van de concrete actiepunten

bestaat erin om voor de kinderen die niet bij hun eigen familie kunnen opgroeien, een passende oplossing te vinden in eigen land. Reeds in het voorjaar van 2016 werden de werkzaamheden van het Ethiopische Ministry of Women, Children and Youth Affairs een eerste maal tijdelijk opgeschort wegens herstructureringen. Hierdoor konden interlandelijke adoptiedossiers niet worden afgehandeld binnen de gebruikelijke termijnen.

Naar aanleiding van deze gebeurtenissen ondernam het VCA in november 2016 een afreis naar Ethiopië om de situatie ter plaatse en de gevolgen voor de Belgische adoptiedossiers te evalueren. Tijdens overleg tussen het VCA, de bevoegde Ethiopische overheid en de Belgische ambassade werd door de gesprekspartners ter plaatse aangegeven dat de Ethiopische regelgeving en het beleid inzake interlandelijke adoptie, belangrijke gebreken vertoonde. Zo zou de matching tussen kandidaat-adoptieouders en kinderen niet langer mogen gebeuren door de weeshuizen en/of de adoptiediensten die hen financieren, maar veeleer door een nieuw op te richten onafhankelijke instantie. Daarnaast beoogde men een sterker toezicht op de weeshuizen en de werking van regionale overheden en vroeg het MOWCYA meer aandacht voor de nazorg van geadopteerden.

Reeds tijdens dit overleg werd aangegeven dat de beoogde hervormingen veel tijd in beslag zouden nemen. Er werd evenwel geen echt moratorium afgekondigd. Het ministerie zou betrachten de lopende dossiers verder te behandelen.

In april 2017 werd het VCA door de Belgische ambassade in Addis Abeba op de hoogte gebracht van de abrupte beslissing van de Ethiopische eerste minister tot onmiddellijke schorsing van alle interlandelijke adopties vanuit Ethiopië. Haar beslissing was niet voorafgaandelijk aangekondigd. Deze beslissing paste in de goedkeuring door Ethiopische ministerraad van het nieuwe 'National Children's Policy', waarin een nieuwe aanpak werd uitgewerkt voor tal van maatschappelijke en sociaal-economische uitdagingen die impact hebben op het leven van kinderen in Ethiopië. Meer concreet heeft de policy betrekking op alle aspecten van de rechten en plichten van het Ethiopische kind, zoals recht op leven, recht op onderwijs, recht op gezondheidszorg, recht op een gezonde leefomgeving, met inbegrip van het beleid inzake adoptie, zowel lokale adopties als internationale adopties.

Op het ogenblik van deze beslissing moesten nog vier Belgische adoptiedossiers worden afgewerkt. Hoewel de diensten van MOWCYA bevoegd voor adoptie niet gesloten werden, mocht men geen attesten afleveren tot nadere instructies van de regering. Deze blokkade heeft aangehouden tot 30 mei 2017. Vanaf die datum kreeg het ministerie opnieuw de toelating om de adoptiedossiers die reeds aanhangig waren bij de 'Federal First Instance Court', verder af te werken bij wijze van overgangsmaatregel. Op 13 november 2017 werd er uiteindelijk een persbericht uitgestuurd door het Ethiopische parlement waaruit blijkt dat er – passend binnen het nieuwe beleid – een wetsvoorstel werd ingediend dat alle adopties van Ethiopische kinderen door buitenlanders definitief zou verbieden.

De nieuwe 'National Children's Policy', bedoeld om de Ethiopische kinderen beter te beschermen tegen allerlei vormen van misbruik, zou vooropstellen om in alle gevallen te streven naar een passende 'domestic solution' voor kinderen die niet bij hun eigen familie kunnen opgroeien. Voormelde communicatie van de Ethiopische regering heeft het VCA uiteindelijk genoopt tot de beslissing het adoptiekanaal te sluiten, minstens tot op het ogenblik dat er nieuwe regels inzake interlandelijke adoptie worden uitgewerkt. Of en wanneer die er zouden komen, kan momenteel niet worden ingeschat. Het VCA volgt, in overleg met de Belgische ambassade ter plaatse, de situatie verder op.

Aan de adoptiediensten Ray of Hope en FIAC-Horizon werd gevraagd om de kandidaat-adoptanten die nog op de wachtlijst voor Ethiopië stonden, te informeren

over deze ontwikkelingen. In dat verband werd eveneens verzocht om mensen te begeleiden en bij te staan naar een eventuele heroriëntatie. Het informeren van de toekomstige kandidaat-adoptanten die mogelijk een adoptie uit Ethiopië overwegen, gebeurt door het VCA zelf via informatiesessies voor nieuwe kandidaten maar ook via sociale media en een update van de website.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, er waren dus vier dossiers die al een matching hadden. Wat is daarmee gebeurd? Zijn die afgehandeld en zijn die kinderen effectief in Vlaanderen aangekomen?

Heb ik u goed horen zeggen dat onze conclusie alleen maar kan zijn dat adoptie vanuit Ethiopië op de korte en middellange termijn nagenoeg onmogelijk is, gezien de genomen beslissing? U sluit de deur niet helemaal voor dat adoptiekanaal, maar het moet duidelijk zijn voor Vlaamse kandidaat-adoptieouders dat Ethiopië vandaag geen optie meer is.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, voldoende zekerheden inbouwen omtrent herkomst van een kind en het correct verlopen van een adoptieprocedure zijn hier al vaak ter sprake gekomen. Ik vind het toe te juichen dat een herkomstland wil investeren en wetgeving wil maken om die regels heel duidelijk en strikt te maken. We weten natuurlijk wel dat het bestuur en het beleid in de herkomstlanden anders functioneren dan hier. We krijgen wellicht moeilijker een zicht op de timing waarbinnen een dergelijk proces van aanpassing van regelgeving gebeurt. Ik vind het alleszins heel positief dat door een heel strikte opvolging en ook wel door discrete besprekingen ervoor is gezorgd dat de lopende dossiers afgehandeld zijn en er grote problemen zijn vermeden.

Ik heb ook genoteerd dat de minister de deur niet helemaal sluit voor Ethiopië en dat de aanpassing van de regelgeving nauwgezet opgevolgd wordt. Er zal worden nagegaan of er in de toekomst nog adopties vanuit Ethiopië kunnen gebeuren. Enerzijds vind ik dat goed, maar anderzijds heb ik er mijn twijfels bij omdat ondertussen ginder erkenningen verloren gaan omdat er geen adopties meer gebeuren. Contacten met contactpersonen gaan ook verloren. Als er in het kader van een nieuwe regelgeving een heropstart zou gebeuren, dan zou het sowieso een hele tijd in beslag nemen om er een veilig en erkend kanaal te kunnen realiseren.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik kan u bevestigen dat die vier dossiers tot een goed einde zijn gebracht.

Ik heb u uitgelegd hoe de mensen zijn geïnformeerd. U bent beiden experts in interlandelijke adoptie. U weet dus ook dat het steeds meer de realiteit wordt dat landen beslissingen nemen die lopende dossiers kunnen beïnvloeden. Dat is een gegeven waarmee we moeten leren omgaan. Dat geeft aanleiding tot de nodige omzichtigheid.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik ken de situatie in Ethiopië onvoldoende, maar als het klopt dat een land oplossingen ter plaatste zoekt voor kinderen die niet kunnen opgroeien in hun eigen gezin, dan zijn we daar absoluut voorstander van. Dat staat ook in het verdrag. We kunnen ons wel vragen stellen bij het feit – maar het is de soevereine beslissing van een soevereine staat – dat er van de ene dag op de andere genoeg oplossingen zouden zijn voor alle kinderen die niet in

Ethiopië kunnen opgroeien. Laat ons hopen dat daar effectief werk van wordt gemaakt. Als dat zo is, dan kunnen we ons daarachter zetten.

Ik ben blij dat de lopende dossiers goed zijn afgerond en dat die vier kinderen thuis zijn geraakt. Het heeft waarschijnlijk heel veel stress teweeggebracht bij de kandidaat-adoptieouders, maar met een goede afloop.

Ik hoop ook dat er niet te veel mensen op de wachtlijst staan voor Ethiopië als kandidaat-adoptieouder en dat er rekening wordt gehouden met hun wacht-anciënniteit als ze ergens anders moeten aanschuiven. Ik hoop dat daar een pragmatische oplossing voor wordt gevonden.

Dat dit een realiteit is in verschillende herkomstlanden, klopt inderdaad. Ik ben het volmondig met u eens dat we daarmee moeten leren omgaan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de bevraging rond de kennis van persoonsvolgende financiering (PVF) bij gebruikers – 593 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, recent gebeurde een bevraging door de Hogeschool Odisee en Hogeschool Gent bij gebruikers over de omschakeling naar het systeem van persoonsvolgende financiering (PVF). Het gaat natuurlijk slechts om een beperkte bevraging, maar de resultaten bevestigen toch de signalen die we krijgen over het gebrek aan kennis bij de gebruikers en hun netwerk over het nieuwe systeem.

Enkele opvallende resultaten uit de bevraging zijn dat een kwart van de respondenten niet weet dat het budget niet enkel cash besteed kan worden, nochtans een belangrijke hoeksteen van het systeem. Vier op tien weet niet goed wat het basisondersteuningsbudget is, opnieuw geen detail. Zo'n 65 procent van de ondervraagden zegt hulp nodig te hebben bij de administratie. Bovendien blijkt de invoering van het PVF-systeem niet bij te dragen aan een verbetering van de financiële situatie. Slechts 30 procent van de respondenten geeft aan rond te komen voor medische en zorggebonden kosten, wat een verontrustend cijfer is. Daarnaast heeft de gebruiker natuurlijk ook nog woon- en leefkosten te betalen.

U hebt verwezen naar de hulp die al geboden wordt en nog kan worden geboden door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) en de verschillende bijstandsorganisaties, maar die blijken onvoldoende te zijn om mensen met een beperking en hun netwerk voldoende grondig op de omschakeling voor te bereiden.

Minister, kent u de bevraging en welke gevolgen geeft u eraan? Hoe wordt er bijgehouden welke groepen grondig bereikt zijn en waar extra informatie en ondersteuning nodig is? We hebben hier in het verleden al enkele keren vragen gesteld over communicatie en het VAPH geeft aan bepaalde gerichte communicatie te voeren, maar misschien moet daarin worden gediversifieerd en moeten bepaalde groepen extra informatie krijgen. Zijn er groepen moeilijker bereikbaar en zult u daar extra op inzetten? Overweegt u een uitbreiding van middelen voor het VAPH en de bijstandsorganisaties om de omschakeling te begeleiden? U hebt bij een vorige vraag daarnet aangegeven dat een deel van de 750.000 euro waarin is voorzien voor trap 2, zal worden gebruikt voor de bijstandsorganisaties.

Kunt u dat wat specifiek maken? Wat betekent dat op het vlak van slagkracht voor de bijstandsorganisaties? Hoeveel extra mensen zullen ze kunnen begeleiden? Welke maatregelen zult u nemen om het armoederisico bij personen met een beperking terug te dringen?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Mevrouw Van den Brandt, samen met de administratie heb ik kennisgenomen van de resultaten van deze bevraging. Het VAPH heeft de voorbije periode al geïnvesteerd in het toegankelijker maken van de communicatie. De website van het VAPH werd grondig aangepakt en er werd werk gemaakt van nieuwe uitgebreide folders. Ook werd er geïnvesteerd in een nieuwsbrief voor personen met een handicap en andere geïnteresseerden. Ik zal met het VAPH en de communicatiemedewerkers bekijken welke bijkomende communicatieacties wenselijk en haalbaar zijn. Verder zal ik bekijken in welke mate er bijkomende middelen vrijgemaakt kunnen worden ter versterking van potentiële gebruikers.

We monitoren het bereik van de website en de nieuwsbrief. Zo loopt er op dit moment een analyse om te kijken hoe vlot vindbaar de informatie op de website is. Het is nu nog te vroeg om daar conclusies uit te trekken.

Het VAPH heeft geen zicht op de groepen die het moeilijkst bereikbaar zijn. Maar ik heb het ook al naar aanleiding van de bespreking van de beleidsbrief aangegeven dat we inderdaad moeten inzetten op mensen die kwetsbaar zijn en die zowel voor als na de toekenning van een persoonsvolgend budget daar de nodige ondersteuning voor moeten hebben. Daarna kan dat natuurlijk in belangrijke mate al door de bijstandsorganisaties.

We onderzoeken nu wel hoe we de omschakeling kunnen begeleiden via meer directe en toegankelijke informatiedoorstroming. Daar wordt onder meer met het VGPH over overlegd. U weet dat daar ook een transitie bezig is. Daarom gaan we in de loop van 2018 kijken hoe we een aantal nieuwe acties mee kunnen lanceren of mee ondernemen.

Ik kan nu ook al aangeven dat ik ook heb gevraagd aan de mensen die de conferentie eerstelijns maatschappelijk werk voorbereiden, om dat thema op te nemen. Ik vind persoonlijk dat we ten aanzien van de aandacht voor de competenties rond het begeleiden van mensen die op zoek zijn naar een aangepaste ondersteuning, rechtstreeks toegankelijk dan wel via een persoonsvolgend budget, dat maatschappelijk werk in de eerste lijn weer tot een basiscompetentie moeten benoemen. Dat heeft een bepaalde rol waarbij men met de betrokkenen de aanvraag opvolgt. Ik heb ook gevraagd in de voorbereiding van de conferentie om dat ook mee in rekening te nemen.

U hebt natuurlijk wel een lezing van die enquête gegeven, die is wat hij is, maar het is wel interessant om te zien. Ik heb ook gezien dat 63 procent van de personen met een beperking bevestigen dat de persoonsvolgende financiering meer controle geeft over de zorg. Er zijn toch ook een aantal signalen in die enquête die op zichzelf aangeven dat het systeem op zich voor de betrokkenen beschouwd wordt als een opportuniteit.

– Katrien Schryvers treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Mijn vraag bevatte niet alle conclusies en alle elementen van de bevraging. Ik heb net die elementen eruit gehaald waarvan ik denk dat er misschien bijsturingen nodig zijn. Het is een eerste stap. Er hebben 180 mensen deelgenomen aan de bevraging. We moeten dus voorzichtig zijn met

de interpretatie ervan, maar het is wel interessant om ermee aan de slag te gaan. U zegt dat u monitort en dat het nog te vroeg is voor een analyse, maar er bestaan heel veel verhalen die soms wel en soms niet kloppen. Dat maakt dat je heel veel ruis op het debat krijgt. Mensen spreken daarover met elkaar. Als er dan foute informatie verspreid wordt, dan is dat heel moeilijk te counteren. Het is ongelooflijk belangrijk om op de juiste manier de juiste doelgroepen te bereiken.

U zegt dat u dit zult opnemen in de eerstelijnsconferentie. We hebben dat debat ook gehad bij de begroting. Het is goed dat daar een soort toeleiding is. Het zou heel interessant zijn om de bijstandsorganisaties van bij de start te betrekken bij heel het proces van begeleiding zodat mensen niet iemand hebben die hen begeleidt totdat ze een basisbudget hebben en dan iemand die hen begeleidt nadat ze een persoonsgebonden budget hebben, maar dat daar een continuïteit in zit zodat er ook voor de toekenning al een begeleiding is van de bijstandsorganisaties. Toeleiden kan je bij de eerste lijn leggen, maar het hele proces van het aanvragen is ook niet eenvoudig. Dan moet je ook kijken tot waar je van het sociaal werk kunt verwachten dat het dat op zich neemt en wanneer het interessant is dat gespecialiseerde mensen dit overnemen.

Goed, we gaan de vraag herhalen wanneer er analyses zijn vanuit het VAPH rond het bereik van de communicatie. Ik kijk ernaar uit dat u ook nog andere kanalen bewandelt.

De voorzitter: De heer van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp-a): Ik denk dat deze enquête zich een stuk laat inpassen in de analyse die we hier al eerder hebben gemaakt rond PVF. Iedereen staat achter het principe. Ik denk dat mensen ook heel breed de mogelijkheden zien die het heeft, maar we kunnen niet blind zijn voor een aantal problemen. De ingewikkeldheid is aangehaald en de problematiek van armoede. Maar wat ik belangrijk vind is dat amper 29 procent van de respondenten aangeeft dat hun budget toelaat om medische en zorgkosten af te dekken. Dat lijkt mij eentje te zijn waar wij toch bijzonder goed moeten naar kijken, gegeven ook het feit dat u zegt dat u geen zicht hebt op de moeilijkst bereikbare groep.

Ik denk dat hier effectief nog werk aan de winkel is en dat bij de evaluatie die is aangekondigd en waar we het daarnet over hebben gehad, ook moet worden gekeken naar wat men met het budget dat is toegekend, effectief kan organiseren om de doelstellingen te realiseren die het decreet en het principe naar voren schuiven.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Het belangrijkste is gezegd. Collega van der Vloet vroeg me om het volgende nog mee te geven. Het was een beperkt staal en de bevraging gebeurde onmiddellijk bij het begin van de uitrol. Het is misschien nuttig om het te herhalen als het dan toch via een enquête gebeurt, wat niet zo veel voeten in de aarde heeft. Mijn collega vroeg me u te feliciteren dat u die extra inspanningen doet voor de bijstandsorganisaties omdat er inderdaad wel wat lacunes blijken te zijn in de informatiedoorstroming en het begrip dat de mensen op het terrein hebben.

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Ik stel voor dat we bij de volgende rapportering van het VAPH eens vragen aan het VAPH om uitvoerig stil te staan bij de manier waarop ze hun communicatie organiseren. Dan kunt u zelf beoordelen wat er bestaat en niet bestaat. Uiteraard, als de hogescholen bereid zijn om aan een vervolg mee te werken, waarom zouden we dat dan niet ondersteunen? We

hebben daar alle belang bij. Misschien is het goed dat zij eens tonen op welke manier zij die communicatie proberen waar te maken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Het is één zaak om te weten welke communicatie er gebeurt, maar het is ook interessant om te kijken wat er aan communicatie binnenkomt bij de mensen. Tussen wat er vertrekt en wat er aankomt bij de mensen, zit er natuurlijk een heel proces. Ik wil het werk van het VAPH niet minimaliseren, maar bij de mensen komt vaak onvoldoende of foute informatie binnen, er ontstaan cowboyverhalen bij de mensen, sommige mensen kennen hun rechten niet en dergelijke meer. Er is toch nog een weg af te leggen. Laat ons kijken in welke mate dat gebeurt. Doelgroepgerichte communicatie is zeker zinvol en nodig.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ongelijke financiering van voorzieningen en de gerechtelijke stappen van enkele voorzieningen in dat verband – 595 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Er hangt nog altijd een zwaard van Damocles boven de persoonsvolgende financiering, zijnde de procedure bij de Raad van State die de ongelijke financiering binnen de sector van personen met een handicap aanvecht. Het komt erop neer dat twee personen met een gelijke zorgvraag en een gelijke problematiek, op totaal verschillende manieren gefinancierd worden. Dat was in het verleden een probleem van de voorzieningen. Door het invoeren van de persoonsvolgende financiering is dat uiteraard een probleem van de mensen zelf geworden. Een hele reeks voorzieningen zag zich genoodzaakt om deze problematiek samen aan te klagen middels een procedure bij de Raad van State.

Ik heb de minister hier al eerder over ondervraagd. Bij de vorige debriefing merkte de leidend ambtenaar op dat vanuit de taskforce de idee werd geopperd om in twee fasen te werken in een poging om die verschillen weg te werken. In een eerste correctiefase zouden vanaf juli 2018 de grootste verschillen worden weggewerkt door extra investeringen buiten het afgesproken uitbreidingsbeleid. Men richt zich daar op de individuele cliënten in de zeventig voorzieningen met de grootste historische achterstand. In een tweede correctiefase zal het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) de budgetten van alle zorggebruikers herzien om deze helemaal af te stemmen op hun zorggebruik en zorgzwaarte. Dat zal gebeuren voor alle meerderjarige zorg-in-naturagebruikers en vroegere meerderjarige cliënten met een persoonlijke assistentiebudget (PAB) en een persoonsgebonden budget. Via een nieuwe toelidingsprocedure zal het VAPH ook het reële zorggebruik en de zorgzwaarte bepalen. Deze oefening heeft een timing van 2019 tot 2022.

De minister zegt dat hij eigenlijk het verschil wegwerkt tot 85 procent voor degenen die de grootste achterstand hebben, maar het mag duidelijk zijn dat dan in deze oefening ook voor vijf jaar op zijn limiet verschillen gebetonneerd worden. Daarnaast kun je opmerken dat twintigduizend mensen met een handicap opnieuw zullen worden ingeschaald, wat duur en tijdrovend is. Ik vind de beslissing om iedereen opnieuw te gaan inschalen, opmerkelijk, temeer daar de minister eerder had aangegeven dat in de inschalingsoefening die in de voorzieningen gebeurd is, er gedegen is gewerkt en dat er maar zeer beperkt –

hoe zal ik het zeggen – zeer enthousiast is gegaan naar de benodigde zwaarte. Dit lijkt mij dus een zeer ver in de tijd gespreide en zeer intense manier van werken

Minister, kunt u een duidelijke stand van zaken geven met betrekking tot de procedure bij de Raad van State? Wordt gepoogd om te verzoenen met de betrokken voorzieningen? Ik denk dat iedereen dat zou wensen. We hopen niet dat het zwaard van Damocles effectief valt maar dat er oplossingen worden geboden aan de onderliggende problematieken van de klacht. Kunt u meer duidelijkheid geven bij de financiering van de correctiefasen? Hoe reageert u op het feit dat daarmee de correctie van de financiering lang op zich laat wachten? Kunt u aangeven op welke manier u de herinschaling zult financieren? Wat is de stand van zaken met betrekking tot het besluit van de Vlaamse Regering dat dit proces induceert? Is er ondertussen een antwoord van de Inspectie van Financiën (IF)? Bij de bespreking van de begroting in de commissie was daar nog geen duidelijkheid over. Hoe regelt u concreet de financiering via taxshift, VIA-akkoord (Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de Socialprofitsector) en sociale Maribel, waar al herhaaldelijk naar werd verwezen? Wanneer zullen deze maatregelen tastbaar worden op het terrein?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, ik heb op deze vragen al meerdere keren geantwoord. De procedure bij de Raad van State is lopende. Dit is een overwegend schriftelijke procedure. De advocaten van beide partijen hebben ondertussen hun conclusies ingediend. Er wordt gewacht op het advies van de auditeur van de Raad van State. Ondertussen is de ontwerpregelgeving met betrekking tot de twee correctiefases uiteraard opgemaakt. Na principiële goedkeuring en bij het indienen van het ontwerpbesluit bij de Raad van State – dat zit in dezelfde cadans als bij het vorige – wordt een nieuw overleg met de vertegenwoordigers van de betrokken voorzieningen gepland, zodat hun een duidelijk perspectief kan worden geboden op het rechte trekken van de historische ongelijkheid.

Voor alle duidelijkheid, u hebt er ook correct naar verwezen, is die ongelijkheid helemaal niet ontstaan door de persoonsvolgende financiering. Het was al een hele tijd een deel van het hele financieringsverhaal. Het is nu inderdaad vanuit individueel perspectief zichtbaar geworden, wat het voorheen alleen maar was op het niveau van de voorzieningen. De reden waarom we ervoor hebben gekozen om toch de transitie te starten met de historische budgetten per voorziening en dan te verdelen over de gebruikers, is dat we de voorkeur hebben gegeven aan zorggarantie boven het onmiddellijk rechte trekken van dat gegeven. We wisten ondertussen dat wanneer we dat laatste wilden doen, in ieder geval een aantal voorzieningen ten opzichte van hun gebruikers geen zorggarantie konden bieden.

Over de middelen die nodig zijn voor fase 1, hebben we al gesproken. We gaan uit de algemene middelen vanaf 2019 een budget ter beschikking stellen. Dat hebben we ook in de sociale onderhandelingen ingebracht. Dat moet worden gecombineerd met RSZ-kortingen die het gevolg zijn van de federale maatregelen betreffende taxshift, en met de middelen van de sociale Maribel die het gevolg zijn van de federale maatregelen op het gebied van taxshift. Dat laatste kan niet zomaar. Dat moet uiteraard gebeuren via een techniek die toelaat om binnen de regelgeving van Maribel te blijven. Daar zijn een aantal formules voor uitgewerkt. Het is wel belangrijk dat de concrete omvang van het totale budget voor de eerste fase zal afhangen van de wijze waarop de sociale partners het oorspronkelijke engagement nu ook operationaliseren. Dat is een deel van de sociale onderhandelingen van het VIA-akkoord die bezig zijn. Er wordt op dit moment onderhandeld over een protocol dat wordt gesloten tussen de sociale partners en het VAPH. Dat moet kaderen in een VIA 5.

Het zal u niet verbazen dat wij er absoluut vragende partij voor zijn dat die onderhandelingen worden gefinaliseerd, want ze moeten mee inhaken op de ambitie die wij in de regelgeving zullen inbrengen en waarvan we echt werk willen maken.

In de tweede fase zal de terbeschikkingstelling gebeuren door compensatie van plussen en minnen in de aanpassing van de budgetten. Indien zou blijken dat dat niet helemaal overeenkomt, zal de regering op dat moment moeten nakijken of en op welke manier een beperkt budget uit de uitstroom moet worden ingezet om dat geheel te realiseren. Dat zal dan zeker niet voor deze legislatuur zijn.

Op een tijdspanne van nog geen twee jaar de omschakeling van een aanbod-naar een vraaggestuurde financiering realiseren, mét invoering van een compleet nieuw financieringssysteem waarbij middelen niet langer via directe financiering aan de aanbieders maar via persoonsvolgende financiering aan de personen met een handicap ter beschikking gesteld worden, vind ik eerlijk gezegd niet zo een lange periode. Het lijkt me ook wel aanvaardbaar, gelet op het historisch karakter van de ongelijke financiering die we meeslepen. Er moet toch begrip kunnen zijn voor het feit dat we die reeds lang aanwezige ongelijkheid op een billijke termijn proberen recht te zetten. Vandaar de termijn van 2018 tot en met 2022.

De voorbereidingen inzake de tweede fase in de correctie en het bepalen van de zorgzwaarte en het zorggebruik van de voormalige gebruikers van zorg in natura, het PAB en het persoonsgebonden budget (PGB) zijn lopende. Het betreft hier het beter omschrijven en beperkt differentiëren van de B- en P-waarden, het herbekijken van de koppeling aan de budgetcategorieën en het verder verfijnen van de budgetcategorieën. Het doel is om de voorbereidingen te finaliseren tegen juni 2018 en die vervolgens in regelgeving om te zetten zodat deze vanaf 2019 toegepast kan worden. Er zal daarvoor natuurlijk expertise moeten worden binnengehaald. Het VAPH zal die kost met eigen middelen financieren.

Gelet op het feit dat het niet zo gemakkelijk is om die tweede fase helemaal te beschrijven, maar ook omdat we nog geen zicht hebben op de voortgang van de sociale onderhandelingen, waarvan we eerlijk gezegd hoopten dat dat wat sneller zou verlopen, heeft de IF een ongunstig advies gegeven. We gaan nu met het begrotingsadvies naar de regering. Daar zullen we de beslissing moeten nemen. Ik ga er uiteraard van uit dat die beslissing geconditioneerd zal zijn door de resultaten van het sociaal overleg.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Eerlijk, dit is echt een antwoord waar ik zeer ongelukkig over ben, niet met hoe u het zegt. Ik ben eigenlijk wel even van mijn melk. We zitten met een problematiek waar men het heeft over zorggarantie. 'What's in a name?' Men biedt wel een vorm van zorg aan, maar daar zitten vandaag verschillen tussen personen op van 70 procent. Dat die historisch gegroeid zijn, doet eigenlijk niet ter zake. Er zijn er in plus en er zijn er in min. Als je dat verschil neemt, loopt dat in sommige, zij het extreme, gevallen op tot 70 procent. Daarvan begrijp ik nu uit uw antwoord dat het niet zo is, zoals ik eerst had begrepen, dat men in een eerste fase zou starten in juli 2018, maar dat men de voorbereiding zal laten lopen tot juli 2018, om dan pas in 2019 budgetten in te zetten waarvan ik en blijkbaar ook de IF zeggen dat het niet echt zeker is dat u er aanspraak op kunt maken. U verwijst immers terecht naar sociale akkoorden, taxshift en sociale Maribel.

Dat betekent volgens mij dat het gros van die operatie voor de volgende legislatuur is. Met andere woorden: u tilt dit dossier over de verkiezingen. Begrijp ik dat goed? *(Opmerkingen van minister Jo Vandeuren)*

Ik vraag u echt om dit nog even te herhalen. U geeft heel veel informatie op korte tijd, wat ik apprecieer. De IF geeft een ongunstig advies, heb ik begrepen. De VIA-onderhandelingen lopen, dat weten we. Dat hebt u ook niet alleen in handen, dat kan ik u ook niet aanwrijven, integendeel, maar we zitten hier met een situatie waar er tot 70 procent verschil zit in de financiering van dezelfde problematiek, die we jaren gaan bestendigen. Dat heb ik toch goed begrepen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): De zorg van de heer Van Malderen gaat over de tweede fase. Die deel ik. Ik heb ook een zorg over de eerste fase, want daar kijken we naar de VIA-onderhandelingen. U zei zelf voorzichtig dat u ook hoopte dat ze sneller gingen. Ik wil forser zijn dan dat. Ik denk dat het redelijk hallucinant is dat die nog steeds niet rond zijn. Het heeft heel lang geduurd voor er een onderhandelingskader was. Ze zijn nu bezig. Ik denk dat ze sinds september of zo eindelijk aan de gang zijn. Ik wacht op de positieve echo's die richting eindpunt gaan, maar ik moet toegeven dat ik daar tot nu toe nogal sceptisch tegenover sta. Mijn vraag is, aanvullend op de vraag naar de volgende legislatuur: wat als de VIA-akkoorden niet rond geraken, wat als de VIA-onderhandeling de komende weken of maanden afloopt? Wat betekent dit voor de onderhandeling rond PVF en de broodnodige gelijktrekking die er beloofd is?

U hebt gezegd dat er een advies van de auditeur verwacht wordt enzovoort. Ik ga ervan uit dat u ook, los van juridische procedures, met de betrokkenen hebt samengezeten. Ik dacht dat u gezegd hebt dat u dat in het verleden hebt gedaan. Stel dat de twee fasen effectief in uitvoering gaan, dat er wel een VIA-akkoord komt en de regering akkoord gaat met die twee fases, hebt u dan het signaal van de indieners dat ze bereid zijn hun klacht in te trekken of zijn er dan nog knelpunten en is dit voor hen onvoldoende een antwoord op de vraag die ze hebben ingediend?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, zodra we een formule hadden gevonden op advies van de taskforce met de werkgevers en iedereen die daarbij aanwezig was, denk ik dat ik altijd gecommuniceerd heb dat het budget dat we zouden mobiliseren voor de eerste fase, zou bestaan uit de volgende drie bronnen. Wij gaan een inspanning doen, buiten uitbreidingsbeleid. Dat gaan we uiteraard waarmaken. Dan zijn er twee bronnen waar ook de betrokkenheid en de medewerking van de sociale partners vereist is. Het systeem begint in 2018. Voor de eerste fase gaan we dan ook mee in de financiering, en dat zal lopen over een aantal jaren. Het is juist dat de hele budgettaire weerslag niet in deze legislatuur ligt. Ik zou eerlijk gezegd ook niet weten waarom dat zo zou moeten zijn.

We hebben een systeem dat gedurende tientallen jaren is ontwikkeld en gegroeid. We gaan dat nu rechte trekken. We gaan beginnen met degenen met de grootste achterstand. Dat zijn zij waarvan we weten dat de 'gap' tussen wat ze eigenlijk hadden kunnen krijgen en wat ze hebben aan ondersteuningsmiddelen, het grootst is. We gaan een formule vinden om dat geleidelijk aan in te lopen. Ik vind dat eerlijk gezegd een zeer verdedigbare constructie. Ze is trouwens niet uitgevonden door de minister, maar ze is het voorstel dat de sector zelf daarin doet.

Ik begrijp natuurlijk wel dat als je dat systeem wilt operationaliseren, zeker de eerste fase, je dan een zicht moet hebben op zowel de techniek als het bedrag dat door de sociale partners daarin wordt aangebracht. Het is niet aan ons om nu op het sectorale niveau die onderhandelingen zeer zwaar te sturen. Die moeten we hun dynamiek laten. Dat wil ik absoluut respecteren. Maar wij hebben alleszins de ambitie om ervoor te gaan en om aan die historische ongelijkheid geleidelijk aan een einde te stellen. Nogmaals, de keuze voor dit systeem is er

vooral gekomen omdat we de voorkeur hebben gegeven aan zorggarantie boven de gelijktrekking op de korte termijn.

Ik ga natuurlijk naar een besluit waarin ook de techniek moet worden meegenomen vanuit die fondsen, Maribel en de taxshift, die middelen naar het VAPH kan brengen om dan in het systeem ingebracht te worden. Ik voeg er nog eens aan toe dat we er zelf uit eigen middelen en uit ons welzijnsbudget een bedrag aan toevoegen.

Wat betreft het gesprek met die voorzieningen denk ik dat ik het volgende mag zeggen, heel voorzichtig want ik heb zelf zeker niet rechtstreeks met de betrokkenen gesproken, wat ook niet zou kunnen in de fase van een gerechtelijke procedure. Dan zitten er raadslieden tussen. Ik denk dat de redenen waarom de betrokkenen naar de Raad van State zijn gegaan, te maken hebben met die historische ongelijkheid. Ik ga ervan uit dat we in ieder geval het gesprek moeten voeren op het moment dat we, na een principiële goedkeuring, in de procedure zitten voor de Raad van State en dat we aan de hand van een concrete tekst die al de eerste keer langs de regering is gepasseerd, het gesprek, met tussenkomst van de raadslieden en dergelijke meer, kunnen voeren. Ik kan natuurlijk niet zeggen wat de uitkomst van dat gesprek zal zijn. Ik hoop wel dat de betrokkenen zullen merken dat we er een aanzienlijke inspanning voor gaan doen, dat dat probleem echt niet is veroorzaakt door het systeem van de PVF en dat we hoe dan ook een perspectief willen geven.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, dat die verschillen historisch gegroeid zijn, is in dezen geen argument. U hebt ervoor gekozen en bent ervoor verantwoordelijk om PVF in te voeren terwijl u weet had van deze systeemfout. Al herhaaldelijk hebben wij gezegd dat het een goed principe is maar dat de uitvoering pijnpunten heeft. Dit is er een van. De manier waarop u nu probeert te remediëren, is eigenlijk in hetzelfde bedje ziek. U schernt met zorggarantie. De realiteit is dat er mensen met een handicap zijn die hun zorggarantie voor 85 procent ingevuld zullen zien als u tot een besluit komt in de regering. Ik heb begrepen dat de IF daar negatief advies over heeft gegeven. De rest tilt men over de verkiezingen. Dat is de conclusie van deze vraag. Ik vind dat bijzonder pijnlijk. Ik vrees eerlijk gezegd dat we binnenkort naar andere rechtszaken zullen blijven gaan. Dit is een zwaard van Damocles boven een hervorming die iedereen steunt, maar waaraan er bij de uitvoering nogal wat pijnpunten zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitbreiding van pleegzorg en de ondersteuning van pleegzorgers – 645 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, vorige legislatuur hebben we in dit parlement een voorstel van decreet met betrekking tot de organisatie van de pleegzorg goedgekeurd. Het trad samen met het uitvoeringsbesluit in werking op 1 januari 2014.

We weten allemaal dat wanneer kinderen tijdelijk niet meer thuis kunnen blijven, pleegzorg vaak een beter alternatief kan zijn dan een residentiële opname in een instelling. De geborgenheid van een gezin draagt vaak meer bij tot hun

ontwikkeling, ontplooiing, herstel, resocialisatie en/of integratie. In het decreet hebben we heel bewust opgenomen dat pleegzorg de eerste te overwegen vorm van hulpverlening moet zijn bij het uithuisplaatsen van kinderen.

Het evaluatierapport van de zomer dit jaar stelde vast dat “de vernieuwde regelgeving effectief een hefboom is gebleken om pleegzorg op een kwaliteitsvolle en duurzame wijze te optimaliseren”. Dat blijkt ook uit de cijfers. Zowel in 2015 als in 2016 steeg het aantal pleeggezinnen met ongeveer 7 procent per jaar. Eind 2016 stonden 4.717 pleeggezinnen open voor 6.507 pleegkinderen, tegenover 6.058 in 2015. Er werden een heel aantal maatregelen genomen om daartoe bij te dragen, onder meer omtrent het tarief voor kinderopvang en de automatische toekenning van school- en studietoelagen.

We weten allemaal dat wie pleegouder wordt, dat doet vanuit een heel groot engagement. Mensen die minder gaan werken of zelfs stoppen met werken om zorg te dragen voor hun pleegkinderen, doen dit in de eerste plaats in het belang van deze kinderen. Sinds 1 september 2017 is het statuut voor pleegouders van kracht. Dat geeft hen een aantal mogelijkheden meer, onder meer met betrekking tot de alledaagse beslissingen voor kinderen of het optreden bij dringende medische noden.

We hebben intussen ook een voorstel van decreet klaar met betrekking tot een aantal aanpassingen die volgen uit het evaluatierapport van midden dit jaar.

Voor een aantal pleegouders is het engagement zo groot dat ze een combinatie met een job als loontrekkende of zelfstandige niet meer wenselijk vinden. Ze willen eigenlijk fulltime pleegouder worden. Dat heeft een aantal gevolgen, onder meer op het vlak van opbouw van sociale rechten.

Daarnaast heeft de heer Parys vorige week de vraag gesteld naar gezinshuizen, een formule tussen de bestaande pleegzorg en de residentiële jeugdhulpverlening. Het betreft een professionele vorm van pleegzorg waarbij kinderen worden opgevangen in een gewoon huis, in een beperkte gezinssetting en waarbij de gezinshuishouder is opgeleid in het begeleiden van kinderen en ofwel een loon krijgt als bediende ofwel werkt op zelfstandige basis, verbonden aan een jeugdinstelling.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidienormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand omschrijft gezinstehuizen als “inrichtingen die in gezinsverband voornamelijk minderjarigen opnemen”. Overeenkomstig dit besluit mag zo’n gezinstehuis minimum vijf en maximum tien, verminderd met het eigen aantal, kinderen opnemen. De verantwoordelijke van het tehuis moet er werkelijk wonen en moet voldoen aan de functievereisten van een verantwoordelijke, zoals omschreven in het besluit.

Een vraag van sommige pleegouders die omwille van hun pleegouderschap hun beroepsloopbaan tijdelijk stoppen, is die naar gelijkgestelde periodes. Wat is uw standpunt daarover? Bent u bereid in overleg te gaan met uw federale collega om voor pleegouders die stoppen met werken of niet werken om hun engagement ten volle te voltrekken, deze periode te laten meetellen voor wat betreft het bepalen van hun sociale rechten? Wat is de toepassing vandaag van de gezinshuizen zoals omschreven in het besluit van 13 juli 1994? Hoe staat u tegenover het voorstel van de gezinshuizen in het kader van pleegzorg? In hoeverre zouden die dan verschillen van de gezinshuizen zoals omschreven in het besluit van 13 juli 1994 of van andere kleinschalige voorzieningen? In hoeverre strookt het idee van gezinshuizen in het kader van pleegzorg met het uitgangspunt dat nu geldt om pleegzorg te blijven beschouwen als een vrijwillig engagement?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het installeren van kwaliteitsvolle hulpverlening voor de kwetsbare doelgroep van jonge kinderen die vanwege verontrustende situaties uithuisgeplaatst moeten worden, is een ambitie die we met zijn allen delen. We benadrukken dat we in Vlaanderen momenteel al over voorzieningen en sectoren – de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning (ckg), de diensten voor pleegzorg en de organisaties voor bijzondere jeugdbijstand – beschikken die kwaliteitsvol met deze doelgroep aan de slag gaan. Toch zijn we ervan overtuigd dat er ruimte voor verbetering is. We zien die verbetermarge hoofdzakelijk op twee vlakken: op het vlak van samenwerking en op het vlak van de invulling van de residentiële component van het zorgaanbod. Dit zijn meteen ook de twee pijlers van ons beleid die we onder de naam 'zorggarantie voor jonge kinderen' zullen implementeren en waarover we binnenkort de sector via een omzendbrief zullen informeren en uitnodigen om initiatieven te nemen.

Alvorens punctueel in te gaan op de vragen, geef ik eerst wat meer toelichting bij deze zorggarantie. We beogen met deze beleidskeuze dat de actoren op het werkveld beter en sterker gaan samenwerken. De regioverpleegkundigen van Kind en Gezin, de materniteiten, huisartsen, gemandateerde voorzieningen en andere actoren die vaak als eerste professionele instantie met gezinnen geconfronteerd worden, moeten een duidelijk aanspreekpunt in de hulpverlening hebben, dat ervoor zorgt dat er snel gehandeld wordt en dat een jong kind in een gevaarsituatie onmiddellijk uithuisgeplaatst kan worden. Ook de evoluties in de flexibele kinderopvang zijn in deze context belangrijk.

Deze uithuisplaatsing beschouwen we als een interventie op korte termijn die gericht is op het installeren van veiligheid en op het uittekenen van een stabiele langetermijnoplossing. Deze oplossing moet steeds in een gezinscontext liggen: ofwel in de thuissituatie, al dan niet met bijkomende ondersteuning, ofwel in een pleeggezin. Ook in pleegzorg verwachten we duidelijk dat er meer met andere actoren samengewerkt wordt en dat pleeggezinnen meer dan vandaag een beroep doen op bijvoorbeeld trainingsmodules van Kind en Gezin, maar ook op ander rechtstreeks toegankelijk aanbod, inclusief de eerstelijnspsychologische functie die we met de samenwerkingsverbanden rechtstreeks toegankelijke hulpverlening installeren. De instrumenten van de integrale jeugdhulp, in het bijzonder de modulering, maken dit mogelijk, maar we zien daar nog groeipotentieel, dat we door betere samenwerking beter willen benutten.

De zorggarantie impliceert dat er regionaal sterke afspraken gemaakt worden en dat afgestemde engagementen genomen worden tussen de aanmeldende actoren, de gemandateerde voorzieningen, de ckg, de diensten voor pleegzorg en de organisaties voor bijzondere jeugdzorg, zowel inzake contactname en samenwerkingsmodaliteiten als naar inzet van instrumenten en methodieken. We verwijzen voor dat laatste naar het traject dat in de ondersteuningscentra jeugdhulp en sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulp loopt inzake de implementatie van Signs of Safety, wat zeer geschikt is om risico- en beschermende factoren in beeld te brengen, maar ook naar het recent afgerond wetenschappelijk onderzoek in verband met een methodiek voor gezinshereniging, die onderbouwd de randvoorwaarden voor een terugkeer naar huis in beeld brengt.

We zijn er ons van bewust dat de onmiddellijk inzetbare verblijfcomponent vandaag niet altijd realiseerbaar is. Daarom creëren we de mogelijkheid om nieuwe kwaliteitsvolle opvanginitiatieven op te zetten die hier faciliterend moeten werken. We beogen in elk geval ook innovatieve en creatieve voorstellen te realiseren, die aan een aantal kenmerken moeten voldoen. Dit zijn kleinschalige en huiselijke inrichting, beperkt aantal kinderen bij elkaar, doordachte leefgroepsamenstelling met bijzondere zorg voor de jonge kinderen in het kader van een kortdurend verblijfsaanbod, vaste begeleiders met specifieke competenties zoals kennis van hechting en ontwikkelingspsychologie van het jonge kind, principes

positief opvoeden, contextbegeleiding, participatieve methodieken enzovoort. Andere kenmerken zijn deelname van kinderen aan de ruimere leefomgeving, doorgedreven participatiemogelijkheden voor (pleeg)ouders en kind in functie van terugplaatsing of ter voorbereiding van de pleegzorgplaatsing, krachtgerichte focus, leefgroepklimaat gericht op het bevorderen van het welzijn en de ontwikkeling van kinderen, het niet mengen van kort- en langverblijvers, inzet van meer intentionele aspecten binnen de leefgroepwerking of in het kader van bijkomende interventies of therapieën.

Deze kenmerken lijken me in elk geval niet tegengesteld aan de karakteristieken van de professionele pleegzorg en de gezinstehuizen. We zullen die een plek geven in een intersectorale typemodule 'verblijf voor jonge kinderen'. Om dit mogelijk te maken, doen we in 2018 en 2019 in totaal een investering in de jeugdhulp van 3 miljoen euro. We verwachten van de regio's voorstellen die, binnen de inhoudelijke contouren zoals we ze vastleggen, inspelen op de noden en lacunes in de regio.

Nu ga ik dieper in op de punctuele vragen. De vraag of pleegzorg een vrijwillig dan wel een professioneel engagement moet zijn, is niet nieuw. Ze kwam recent ook in het evaluatierapport van de pleegzorgregelgeving aan bod. Er bestaat hierover in Vlaanderen geen consensus. We willen hierover verder in gesprek gaan en buitenlandse modellen verder analyseren. Binnen de contouren van het beleid inzake de zorggarantie voor jonge kinderen zijn we bereid om hiermee te experimenteren indien we gedragen voorstellen ontvangen. Op die manier kunnen we praktijkervaring opdoen.

In elk geval lijkt het ons, op basis van de elementen die we nu kennen, moeilijk te verzoenen dat keuzes in een vrijwillig engagement, waarbij we uiteraard de huidige stelsels van pleegzorgverlof buiten beschouwing laten, als gelijkgestelde periodes beschouwd zouden worden.

Voor ons is het zeer de vraag of we, wat we vandaag in conceptnota's als 'professionele pleegzorgers' benoemen, juridisch als pleegzorg moeten beschouwen. Het lijkt me dat we een heel eind op weg kunnen door pleegzorg voor te behouden voor personen die met ontvangst van een onkostenvergoeding kinderen in hun gezin opvangen en dat we andere innovatieve opvangformules als professionele zorg benoemen, die we met de al vermelde nieuwe typemodule kunnen vatten. Op die manier vermijden we ook het onzes inziens onmogelijk te beslechten debat om sluitende criteria op te stellen voor de opdeling tussen vrijwillige en professionele pleegzorgers.

We moeten vaststellen dat er momenteel geen gezinstehuizen meer erkend zijn zoals we ze vroeger kenden. Dat is geen gevolg van een beleid dat ter zake gevoerd werd, maar een feitelijk gegeven. De vzw's, meestal uiterst kleinschalige initiatieven, slaagden er niet in pensionerende inwonende echtparen te vervangen. Ook de verwachtingen die aan hedendaagse organisaties gesteld worden inzake kwaliteitszorg, netwerking enzovoort zijn voor deze voorzieningen niet evident. Daarom is de capaciteit van alle gezinstehuizen opgegaan in grotere organisaties voor bijzondere jeugdzorg.

Een aantal kernaspecten van de voormalige gezinstehuizen zijn in elk geval inspirerend geweest voor de invulling van het verblijf zoals we het voor ogen hebben: kleinschalig, huiselijk enzovoort. Het is duidelijk dat we meer verwachten: meer deskundigheid en professionaliteit, een sterker uitgebouwd begeleidingsaanbod en een sterkere inbedding in samenwerkingsverbanden. Daarom verwachten we dat de genomen initiatieven ingebed worden in krachtvolle organisaties en dat ze gedragen worden in een ruim samenwerkingsverband dat de zorggarantie voor jonge kinderen effectief kan waarmaken.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Wat u vooropstelt in verband met de zorggarantie, kan ik alleen maar onderschrijven. Samenwerking is inderdaad ontzettend belangrijk. We moeten blijven openstaan voor innoverende projecten en voorstellen om die zorggarantie te kunnen bieden. U hebt een aantal randvoorwaarden genoemd die allemaal hun specifiek belang hebben.

Ik noteer dat u onderstreept dat we het vrijwillig engagement bij pleegzorg moeten blijven vooropstellen. Wellicht zullen de gezinstehuizen waar mensen professioneel kinderen residentieel opvangen, tijdelijk of voor langere tijd, niet onder het strikte juridische kader van pleegzorg vallen maar wel onder de residentiële zorg. Dat is belangrijk. Als we ze blijven catalogeren als pleegzorg, zal dit misschien andere verwachtingen bij vrijwillige pleegzorgers naar boven brengen. Het belangrijkste is dat er op een goede manier en, waar het kan, kleinschalig zorg wordt opgenomen voor die kinderen.

Minister, u verwijst naar regionale samenwerking en intersectorale typemodules en het budget van 3 miljoen euro. U hebt het dan over de oproep die een tijdje geleden is gelanceerd en waarbij uit verschillende regio's verschillende partners samen konden inschrijven en waaraan u budgetten zou toekennen in functie van de beoordeling van de dossiers. Is de periode voor inschrijving reeds afgelopen? Hebt u zicht op het aantal inschrijvingen en op de beoordelingstermijn?

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Ik ben het met de minister eens als hij benadrukt dat pleegzorg in de eerste plaats een vrijwillig engagement is. Het toekennen van rechten van sociale zekerheid aan pleegouders die stoppen met werken, is een piste die heel wat vragen met zich meebrengt. Als we aan een pleeggezin dat twee pleegkinderen opvangt die naar school gaan, rechten toekennen, wat dan met de ouders die dat elke dag ook doen voor de eigen kinderen? Ik zit op dezelfde lijn als de minister in zijn antwoord. Ik ben daar blij mee.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik ben zelf grote voorstander van de vrijwilligheid van pleegzorg. Het klopt dat dit een moeilijk probleem is. Voor mij maakt het niet uit of de kat wit, grijs of gestreept is, als ze maar muizen vangt. Als we het allemaal eens kunnen zijn dat we het concept gezinshuizen waardevol vinden, dan hoeft dat voor mij niet gelibelleerd te worden als professionele pleegzorg, maar dan kan dat perfect worden gelibelleerd als een vorm van jeugdhulpvoorziening. Voor ons op dat vlak alleszins geen exclusieven.

Ik vind de zorggarantie voor kleine kinderen in het antwoord van de minister heel positief. Ook in die context hebben we het voorstel voor gezinshuizen gedaan. Zowel de minister als mevrouw Schryvers heeft het gehad over gezinstehuizen. We hebben daar een paragraaf aan gewijd in de conceptnota over gezinshuizen, omdat er wel vier wezenlijke verschillen zijn met de gezinstehuizen die op papier nog bestaan.

Ten eerste moest men geen opleiding hebben genoten om gezinstehuisouder te zijn.

Een tweede verschil is dat wij de schaal van zo'n gezinstehuis eigenlijk te groot vinden. Tot en met tien kinderen, dat is vandaag geen gezinscontext meer. Ik zie mevrouw Taelman lachen. *(Opmerkingen van Martine Taelman)*

U hebt misschien nog uitbreidingsplannen.

Een derde belangrijk verschil is uiteraard dat er geen vervanger was bepaald voor wanneer er noodwendigheden waren. Een vierde belangrijk verschilpunt met gezinshuizen en gezinstehuizen is dat er geen link vereist was met een jeugdhulpvoorziening. Wegens die feiten en ook wegens de historiek die aan de gezinstehuizen kleeft, hebben wij ervoor gekozen om gezinshuizen naar voren te schuiven en daarmee ook echt het verschil te maken.

We zijn daarmee absoluut niet over één nacht ijs gegaan. We hebben daarover heel veel overleg gepleegd. Onder meer de ex-collega van minister Vandeuren, Inge Vervotte, die nu actief is bij Emmaüs, heeft daarin een belangrijke rol gespeeld. Zo heeft ze een aantal keren rond de tafel gezeten met een aantal partners, waaronder SOS Kinderdorpen. Zij willen zich daar graag achter zetten. Niet alleen om de gezinstehuizen, die instituten die vandaag eigenlijk enkel nog op papier bestaan, af te schaffen, maar ook om voluit te gaan voor die gezinshuizen. Laat ons hopen dat organisaties zoals Emmaüs en SOS Kinderdorpen zich effectief inschrijven op de call die loopt zodat we effectief werk kunnen maken van die gezinshuizen, en vooral zodat we kleine kinderen, kinderen met een beperking en broers en zussen die vandaag heel moeilijk doorstromen naar de reguliere pleegzorg een huiselijke context kunnen geven met vaste hechtingsfiguren die hun op heel lange termijn, of op korte termijn, wanneer er intensief moet worden samengewerkt met de thuiscontext, een echte thuis kunnen geven.

Mijn pleidooi is: laat ons afstappen van gezinstehuizen, laat ons daar niet meer over spreken. Laat ons het hebben over gezinshuizen. En laat ons inderdaad doen wat vooropstaat in het beleid: kleinschalig, een beperkt aantal kinderen en ervoor zorgen dat die kinderen ook een vaste hechtingsfiguur hebben.

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Zoals gezegd, denkt het agentschap eraan om die vormen in een soort nieuwe intersectorale typemodule te situeren. Naar aanleiding van onze laatste uitvoering van de 2.0-aanpak voor integrale jeugdhulp, waren er drie oproepen. De eerste is afgesloten. De voorstellen over de versterking van de rechtstreeks toegankelijke hulp moeten al zijn ingediend. Daarover zal worden beslist in de eerste maanden van 2018. Er moet onder andere een jurering komen.

De tweede oproep zal nog voor het einde van het jaar vertrekken. Die oproep gaat over alternatieve vormen van wonen voor jongvolwassenen. Dat is een uitgroei van meer aandacht voor de transitieperiode. Het gaat om kleinschalige formules van groepswoningen.

Begin volgend jaar zal dan de oproep rond zorggarantie voor jongere kinderen vertrekken. Dat is de volgorde die wordt aangehouden door het agentschap.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): We kijken uit naar de oproep die begin 2018 zal worden gelanceerd en naar wat daarvan de concrete invulling zal zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de onduidelijke communicatie bij de herberekening van de persoonsvolgende budgetten en de onduidelijkheid in verband met zorggarantie – 672 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Het is echt niet zo dat ik zin heb om te filibusteren, minister, maar ik zal toch voorlezen uit een tekst die ik vond op de website van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH): "Op 1 januari 2017 stapten alle meerderjarigen die ondersteuning krijgen van het VAPH over naar het systeem van persoonsvolgende financiering. Daarbij werd gegarandeerd dat ze de ondersteuning die ze hadden in 2016, kunnen voortzetten: ofwel via rechtstreeks toegankelijke hulp, ofwel via een persoonsvolgend budget.

Vanwaar de herberekening van de budgetten? De budgetten en middelen voor 2017 waren berekend op basis van de ondersteuning die de cliënten van vergunde zorgaanbieders – diensten en voorzieningen – kregen op 31 maart 2016.

In 2017 bezorgden de vergunde zorgaanbieders geactualiseerde gegevens aan het VAPH over hun cliënten en de geboden ondersteuning tussen 1 april en 31 december 2016. Als uw ondersteuning in die periode veranderde, dan kan uw persoonsvolgend budget voor 2018 daardoor verlagen of verhogen.

Op basis van de geactualiseerde gegevens heeft het VAPH in de loop van 2017 de budgetten van alle cliënten van vergunde zorgaanbieders opnieuw berekend. Tegelijkertijd werden een aantal technische fouten rechtgezet. Het kan" – kán – "daarbij gaan om personen die onterecht niet of net wel zijn meegenomen in de transitie naar persoonsvolgende financiering, om onterechte combinaties in het verleden met het persoonlijke-assistentiebudget of het persoonsgebonden budget, herberekening van beschikbare middelen in de organisatie, de aangepaste berekening van de persoonsvolgende convenanten of een combinatie van verschillende factoren". Aha! "Die aanpassingen op niveau van de voorziening hebben een weerslag op alle gebruikers van de voorziening en, door de vele personen die gebruikmaken van meerdere zorgaanbieders, vaak ook over voorzieningen heen.

Het gevolg kan" – kán – "zijn dat u vanaf januari 2018: een hoger persoonsvolgend budget krijgt; een lager persoonsvolgend budget krijgt; uw ondersteuning verderzet met een persoonsvolgend budget en niet langer via rechtstreeks toegankelijke hulp of omgekeerd; uw ondersteuning bij een vergunde zorgaanbieder kunt verderzetten, maar dat u op 1 januari 2018 nog geen persoonsvolgend budget krijgt.

De vergunde zorgaanbieders garanderen dat u met uw budget dezelfde ondersteuning kunt krijgen, als u sinds 31 december 2016 uw ondersteuning niet gewijzigd hebt, ook als uw persoonsvolgend budget gestegen of gedaald is ten opzichte van uw budget voor 2017.

In de loop van december 2017 krijgt u een gepersonaliseerde brief van het VAPH waarin staat wat de herberekening voor u betekent.

In de loop van de volgende maanden zal uw vergunde zorgaanbieder u contacteren om een nieuwe overeenkomst op te stellen volgens de regels en termen van de persoonsvolgende financiering en op basis van het aangepaste bedrag. De nieuwe overeenkomsten moeten ten laatste op 31 maart 2018 zijn opgemaakt. In die overeenkomsten wordt afgesproken hoeveel budget u inzet bij de vergunde zorgaanbieder, welke ondersteuning u krijgt, wat de opzegtermijnen zijn enzovoort.

Komen er nóg wijzigingen? Tussen 2018 en 2022 komen er nóg bijstellingen. Op dit ogenblik krijgen mensen met een gelijkaardige ondersteuning en zorgzwaarte, maar die ondersteuning krijgen van een verschillende voorziening, soms een ander budget. Dat komt omdat er historisch gegroeide verschillen zijn tussen de verschillende zorgaanbieders. Ook dat gaan we stapsgewijs nog corrigeren.

De budgetten kunnen de volgende jaren dus nog stijgen of dalen. De vergunde zorgaanbieders hebben zich echter geëngageerd om dezelfde ondersteuning te blijven bieden als in 2016, op voorwaarde dat u uw ondersteuning in de tussentijd niet wijzigt.”

Het VAPH kondigt aan dat het budget van mensen die op 1 januari 2017 instroomden in de persoonsvolgende financiering, in 2018 mogelijk geconfronteerd zouden worden met een verhoging of een verlaging van hun budget.

Meteen wordt daarbij duidelijk gemaakt dat er tussen 2018 en 2022 nóg bijstellingen komen, zowel in positieve als in negatieve zin. Dit impliceert eigenlijk, minister, dat personen met een handicap in nagenoeg permanente onzekerheid leven over het budget dat ter beschikking staat om te voorzien in hun zorgnoden.

Tot tweemaal toe wordt in de tekst van het VAPH personen met een handicap de garantie geboden op bestaande zorg, en absurd genoeg ook als die persoon met een handicap recht blijkt te hebben op een hóger budget en dus recht heeft op meer zorg.

Bovendien stelt men als voorwaarde dat de persoon met een handicap zijn zorg sinds 2016 niet gewijzigd heeft. Dit is een bijkomende voorwaarde die mijns inziens retroactief wordt ingevoerd, en die mensen die hun recht benutten, de facto sanctioneert.

Vandaag ontvangen heel veel personen met een handicap minder zorg dan waar ze intrinsiek recht op hebben. Ongeveer zes op de tien personen met een handicap die op de wachtlijst staan, ontvangen vandaag al een vorm van ondersteuning. Maar door het feit dat ze op de wachtlijst staan, ontvangen ze blijkbaar niet de zorg die ze nodig hebben of wensen.

Minister, u gaf eerder aan dat er op gebied van leesbaarheid van de communicatie verbeteringen zouden worden nagestreefd. Bent u van mening dat de communicatie die ik net heb voorgelezen, een aanvaardbare leesbaarheidsgraad heeft voor de betrokken doelgroep?

De vergunde zorgaanbieders garanderen dat personen met een handicap dezelfde ondersteuning zullen krijgen die ze sinds 31 december 2016 krijgen indien ze deze ondersteuning niet gewijzigd hebben, ook als het persoonsvolgend budget gestegen of gedaald is ten opzichte van het budget voor 2017. Op deze manier gaat u retroactief te werk. Kunt u deze aanpak motiveren? Hoe dient de geciteerde zorggarantie concreet geïnterpreteerd te worden?

In de huidige manier van werken – daar hebben we het daarnet al over gehad – betonneert u een discriminatie ten opzichte van personen met een handicap die door historische gegroeide verschillen minder budget krijgen tot – kan ik afleiden – minstens 2022. Wat is de wettelijke basis voor deze communicatie? Hoe motiveert u deze beslissing in het kader van het gelijkheidsbeginsel? Kunt u verklaren waarom u geen zorggarantie biedt aan alle personen met een handicap?

Op welke manier verwacht u dat personen met een handicap hun eigen zorg stabiel organiseren wanneer er geen zekerheid bestaat over het budget, aangezien het VAPH aangeeft dat er nog wijzigingen kunnen komen tot 2022?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: In de communicatie rond de omslag naar de persoonsvolgende financiering is het doel dat de informatie tot bij de personen met een handicap wordt gebracht op een begrijpbare wijze. Dat is een bijzondere uitdaging omdat het gaat om technisch- juridische informatie. Die informatie is echter noodzakelijk om ervoor te zorgen dat personen met een handicap goed geïnformeerde gebruikers zijn.

Daarom zet het VAPH in op verschillende kanalen en niveaus. Voorafgaand aan de verspreiding wordt de informatie voorgelegd aan het communicatie-overleg persoonsvolgende financiering, waarvan gebruikersorganisaties, koepels, werknemers, bijstandsorganisaties, de diensten ondersteuningsplan en de Vlaamse Sociale Bescherming deel uitmaken. Zij adviseren de teksten en brieven op het vlak van toegankelijkheid. Elk van de leden engageert zich bovendien om de gezamenlijk uitgewerkte informatie via hun kanalen eenduidig mee uit te dragen en actief toe te lichten aan hun achterban. Zo creëren we maximale mogelijkheden voor mensen met een handicap om eenduidig geïnformeerd te worden via de hun meest vertrouwde en/of bekende kanalen en personen, op een voor hen begrijpelijke wijze.

Er wordt voorzien in een mix aan niveaus van ingezette communicatiemiddelen. Zo ontvangt elke betrokkene een persoonlijke brief, met de voor hem relevante informatie. Met vragen kan men terecht op de helpdesk 1700, bij het VAPH of ook bij de leden van het communicatie-overleg. Daarnaast wordt er vanuit het VAPH op verschillende niveaus informatie verspreid: via de website, het magazine Sterk, de digitale nieuwsbrief, en dit is telkens aangepast om een maximaal bereik en verstaanbaarheid te garanderen. Uiteraard is er altijd ruimte voor verbetering. Het VAPH gaat hiermee dan ook geregeld aan de slag.

Van bij de start van de persoonsvolgende financiering was duidelijk dat de ter beschikking gestelde budgetten nog kunnen wijzigen, wegens technische of andere correcties die nodig zijn. Het is natuurlijk een enorm grote operatie om die vertaalslag en omslag te maken. Een andere reden kan zijn het wegwerken van de historische ongelijkheden met impact op de persoonsvolgende budgetten. Budgetten kunnen daarbij inderdaad vermeerderen en ook verminderen.

De vertegenwoordigers van de vergunde zorgaanbieders hebben daarbij in de taskforce meermaals hun engagement bevestigd, om, voor wie het budget vermindert, dezelfde ondersteuning te blijven bieden als in 2016, op voorwaarde dat die ondersteuning intussen niet gewijzigd is op vraag van de persoon zelf. Daar zit de fundamentele optie om voorrang te geven voor de zorggarantie.

Het feit dat we nog een transitie moeten doen om de historisch op voorzieningen-niveau bestaande verschillen in financiering weg te werken, daar hebben we het uitvoerig over gehad. Ik ga dat niet nog eens herhalen. De reden waarom we nu communiceren 'dit staat te gebeuren en we willen u daarvan op de hoogte brengen, zodat u zich daar bewust van bent', is natuurlijk omdat men in de taskforce een akkoord heeft gemaakt en omdat wij dat akkoord willen uitvoeren. Men voelde zich dus verplicht om dat op een correcte manier aan de mensen duidelijk te maken.

Een basisprincipe van de VN-conventie is dat personen met een handicap zelf hun keuzes kunnen bepalen. We maken mogelijk dat ze dit doen als goed geïnformeerde gebruikers. Ik ben de eerste om te erkennen dat er natuurlijk een belangrijk transitieproces bezig is, maar het VAPH communiceert zo correct mogelijk, zo eerlijk en volledig mogelijk. Alleen zo geven we de personen met een handicap de instrumenten in handen om weloverwogen keuzes te maken in deze tijd van transitie.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik ben het met u eens dat alles altijd beter kan. Eerlijk, ik denk dat deze tekst misschien toch nog eens in dat licht zou moeten worden bekeken.

Meer inhoudelijk, dit gaat niet over technische correcties. Dit gaat effectief over een operatie waarbij men die zogenaamde historisch opgebouwde verschillen probeert weg te werken. Daar hebben we het daarnet over gehad. Een paar dingen stoten mij fundamenteel tegen de borst. Eén ervan is dat nu in de tekst staat dat men de zorg garandeert ook als mensen het recht krijgen op meer zorg. Ik snap een garantieregeling waarbij men zegt: u gaat nu in min, en om de impact daarvan uit te vlakken, garanderen we dat uw huidige zorg blijft bestaan. Maar wie 'in meer' gaat ... *(Opmerkingen van minister Jo Vandeuren)*

... die krijgt recht op meer ... *(Opmerkingen van minister Jo Vandeuren)*

Mag ik even verder gaan?

Die persoon krijgt dus recht op meer zorg, maar als hij daar gebruik van maakt, vervalt de garantieregeling. Ik raad u aan om in dat licht toch nog eens naar die tekst te kijken. Dat staat er letterlijk.

Dan worden er principes ingevoerd met retroactiviteit. Mensen die te goeder trouw stappen hebben gezet, worden naderhand geconfronteerd met het wegvallen van die garantie.

We hebben het er al over gehad: u betonneert het feit dat – bij ontstentenis van een betere regeling – de ene persoon met een handicap en met dezelfde problematiek gevoelig minder centen ontvangt dan de andere. Vandaag lopen die verschillen op tot 70 procent. Nu zegt u dat u met eigen middelen een aantal stappen zet en nu wenst u dat blijkbaar te betonnen – of te beperken, laat het me zo zeggen – tot 85 procent ten opzichte van het gemiddelde. Nadien wordt dat dan blijkbaar voor jaren vastgelegd. Mijn vraag was, en daar hebt u niet op geantwoord: wat is de wettelijke basis voor deze communicatie? U verwijst naar een akkoord van de taskforce, maar bij mijn weten is een akkoord van de taskforce geen besluit van de Vlaamse Regering. Daarnet hebben we gehoord dat er een negatief advies is van de Inspectie van Financiën ten aanzien van dat besluit van de Vlaamse Regering. Dus ik herhaal mijn vraag: wat is de wettelijke basis van deze tekst?

Minister Jo Vandeuren: Ik vind het eigenlijk niet echt fair wat u nu doet. De mensen van de taskforce en het VAPH zoeken oplossingen voor een historische, in een ver verleden tot stand gekomen financiering op voorzieningenniveau. Die formules worden besproken, er wordt een draagvlak voor gevonden en we hebben ons akkoord gegeven dat we die formules gaan implementeren. Het is juist omdat die mensen die nu budgetten krijgen door degenen die op het VAPH, in de taskforce en het raadgevend comité die daar de verantwoordelijkheid voor dragen, goed geïnformeerd moeten zijn, dat er hen op wordt gewezen dat er nog wijzigingen kunnen komen. Natuurlijk zullen die wijzigingen er alleen komen als dat op een reglementaire basis kan gebeuren.

Maar op het ene moment verwijten dat men niet eerlijk is in de communicatie, en dan hier op de tafel kloppen dat er vereveningen moeten komen, dat is niet fair. De mensen zeggen in alle eerlijkheid dat het traject nog bezig is, en u verwijt hun dat ze dat communiceren, terwijl ze de betrokkenen willen sensibiliseren en informeren over wat er staat te gebeuren. Voor hetzelfde geld kunt u zeggen dat ik in de commissie heb geantwoord dat dat de strategie zal zijn. Moeten die mensen dat dan gewoon via uw – ongetwijfeld fantastische – communicatie die u na de commissie gaat doen, vernemen? Dat vind ik gewoon niet correct.

Er is een transparant proces dat we gaan volgen en dat we ook moeten uitvoeren, en waarvoor er budgettaire zaken in lijn moeten worden gebracht. Dat gaan we doen. Men heeft getracht om dat op een goede manier te melden, vanaf het ogenblik dat men beseftte dat het politiek afgedekt was. Ik vind dat veeleer een compliment, dat men ten miste de poging doet om mensen te informeren.

Ten tweede is er niets retroactiefs aan de zorggarantie, integendeel. De leidraad in alle transitie die moeten gebeuren in die duizenden en duizenden budgetten, is: wat er ook gebeure, je moet erop kunnen rekenen dat als je je zorgvraag niet verandert, dat er continuïteit is. Dat is net het tegenovergestelde van retroactief gaan ingrijpen op het een of het ander. De basis is: wat je had in 2016, daar kun je op rekenen, ook als er fluctuaties zullen zijn in de manier waarop je persoonsvolgende budget tot stand komt. Die fluctuaties zijn er wellicht. Ik zal u eraan herinneren op het moment dat in fase 2 de min en de plus moeten worden geteld. Ik wil de oppositie dan wel eens horen op dat moment. In die zin is dat vanuit de voorzieningen dus opnieuw een compliment, als men zegt: wat dan ook, zorggarantie is de 'basic'.

Als dan achteraf zou blijken dat je recht hebt op een hoger budget, en als je dan beslist om met dat hogere budget je zorg anders te organiseren of om meer te organiseren, dan is dat jouw goed recht. Maar dat doet niets af aan het feit dat we tegen iedereen moeten zeggen dat het basisgegeven is dat er zorggarantie zal zijn.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, we zullen het dan wel eens zijn dat we het niet eerlijk vinden, zeker? Ik vind het niet eerlijk dat u ons in de mond legt dat wij de mensen van de taskforce of het VAPH iets verwijten. Wij verwijten u iets, namelijk dat u een jaar geleden met persoonsvolgende financiering bent gestart, terwijl u weet had van systeemfouten, en dat we een jaar verder zijn en er nog altijd geen besluit van de Vlaamse Regering is. Dat is onze kritiek. Dat is uw verantwoordelijkheid, punt aan de lijn.

Ten tweede vind ik het niet eerlijk dat de ene persoon met een handicap het met 85 procent van de middelen zal moeten doen ten opzichte van een andere persoon met dezelfde handicap, en dat u dat voor jaren vastlegt, en dat men zorggarantie biedt áls mensen hun recht niet gebruiken. Daar heb ik moeilijkheden mee. Ik geef dat eerlijk toe.

Minister Jo Vandeuren: Dan zult u moeten noteren dat het waarschijnlijk een regering zonder socialisten zal zijn – in deze legislatuur alleszins – die daar iets aan probeert te doen. *(Opmerkingen van Bart Van Malderen en van minister Jo Vandeuren)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gedwongen opnames in VAPH-voorzieningen – 673 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, deze vraag gaat over een bijzonder gevoelig thema. Ik probeer wat zicht te krijgen op de manier waarop een en ander gaat en waar we naartoe zouden kunnen gaan. Laat het duidelijk zijn: een

gedwongen opname is zowel voor de omgeving als voor de persoon met een handicap zelf een bijzonder ingrijpende gebeurtenis. Eigenlijk gaat het om een beschermingsmaatregel, maar het is evenzeer een vorm van vrijheidsbeperking, vandaar ook de grote gevoeligheid.

De wet op de bescherming van de persoon van de geesteszieke vormt een kader voor de vrijheidsberoving van personen die de eigen gezondheid en veiligheid ernstig in gevaar brengen of een ernstige bedreiging vormen voor andermans leven of integriteit. De wet regelt de gedwongen opname van geesteszieken, en dus ook van geesteszieke minderjarigen. Daarnaast heb je de nieuwe Jeugdwet van 2006, die de vrederechter bevoegd maakt om te beslissen over gedwongen opname van minderjarigen. Voor die wet was het de vrederechter, nadien is het de jeugdrechter geworden die een gedwongen opname kon bevelen. De wet van 1990 werd in die zin aangepast om dat juridisch mogelijk te maken.

Nu bereiken er mij signalen die aangeven dat in de praktijk gebruik wordt gemaakt van geüniformeerde politiediensten, die in samenwerking met ambulanciers – ik citeer – ‘manu militari’ overgaan tot de gedwongen opname. Men vertelt mij ook dat dat als bijzonder traumatiserend ervaren wordt, niet alleen door de persoon die wordt opgenomen, maar evenzeer door familie, ouders of andere kinderen of personen die in het gezin aanwezig zijn.

Minister, beschikt u over cijfers die duidelijk maken hoeveel keer een persoon met een handicap gedwongen wordt opgenomen in een VAPH-voorziening? Hoe ligt de verhouding tussen meerder- en minderjarigen? Op welke manier monitort u de gedwongen opnames binnen VAPH-voorzieningen?

Zijn er bepaalde protocollen uitgewerkt in verband met de samenwerking tussen justitie, politiediensten en VAPH-voorzieningen? Zo ja, hoe verloopt de samenwerking tussen die verschillende diensten? Is er in ondersteuning voorzien voor het netwerk rond de persoon met een handicap? Hoe wordt ervoor gezorgd dat de mogelijke impact van het gebeuren op de persoon met een handicap zo beperkt mogelijk wordt gehouden, in casu door bijvoorbeeld te voorzien in agenten in burger of anonieme wagens?

Op welke manier zult u er in de toekomst voor zorgen dat dergelijke ingrijpende gedwongen opnames maximaal vermeden worden? Ziet u een rol voor meer vraaggestuurde zorg als hefboom in het vermijden ervan? Welke concrete maatregelen zult u nemen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, de gedwongen opnames op basis van de wet van 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke gebeuren binnen de daartoe aangewezen psychiatrische ziekenhuizen en psychiatrische afdelingen in algemene ziekenhuizen. Er zijn ons geen gevallen bekend van opnames op basis van deze wet van 1990 binnen de sector van personen met een handicap. Het VAPH hanteert zelf geen enkele procedure waarbij personen met een handicap gedwongen worden opgenomen. Binnen de VAPH-regelgeving staat het iedere gebruiker vrij om al dan niet zijn verblijf in de VAPH-voorziening te beëindigen.

Voor de meerderjarigen zou het eventueel kunnen dat, op basis van externe beslissingen van een rechtbank, personen verplicht worden om in een bepaalde voorziening te verblijven, bijvoorbeeld op basis van een voorwaardelijke invrijheidstelling in het kader van de Interneringswet. Wel kan het gebeuren dat de opvang, wegens zwaar grensoverschrijdend gedrag van de gebruiker, niet langer gehandhaafd kan blijven of tijdelijk onderbroken moet worden. Op dat ogenblik kan het zijn dat politie moet worden ingeschakeld om een veilige

transfer naar een psychiatrische voorziening mogelijk te maken. Voorzieningen meldten wel gevallen van grensoverschrijdend gedrag, zoals u weet. Ze meldten niet in hoeveel gevallen er wordt overgegaan tot een crisisopname in de psychiatrie, al dan niet met begeleiding van politie. Het VAPH heeft dus geen cijfers ter beschikking.

Ook wat minderjarigen betreft, gebeuren de gedwongen opnames op basis van de wet van 1990 betreffende de persoon van de geesteszieke binnen de daartoe aangewezen psychiatrische ziekenhuizen en psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen. Ook hier zijn er geen situaties gekend waarbij een minderjarige op basis van de wet van 1990 in een VAPH-voorziening is opgenomen. Bij minderjarigen is er evenwel sprake van gedwongen hulpverlening, wanneer een minderjarige onder toezicht staat van de jeugdrechtbank. Er kan ook geplaatst worden in een voorziening van het VAPH. Daarbij is er geen akkoord nodig van de minderjarige of wettelijke vertegenwoordiger. De toegang tot de minderjarigen-voorzieningen loopt via de intersectorale toegangspoort. Meestal gebeurt de plaatsing via de jeugdrechter in een sfeer van wederzijds overleg en afstemming. Transport naar de voorziening gebeurt doorgaans niet door de politie, maar door de voorziening, de ouders of de consulent. Wanneer het parket echter inschat dat, voor de veiligheid van de minderjarige en/of zijn context, politiebegeleiding nodig is, dan kan het daartoe autonoom beslissen.

Een opname in het kader van gedwongen hulpverlening voor minderjarigen wordt geregistreerd door de intersectorale toegangspoort. In het jaarverslag van 2016 staat dat er 450 minderjarigen opstartten in een VAPH-voorziening op vraag van de jeugdrechter. Er is geen registratie van transport door de politie door het agentschap Jongerenwelzijn. Bij volwassenen is er geen VAPH-procedure voor verplichte opname, en dus ook geen monitoring.

Er zijn geen specifieke protocollen voor samenwerking tussen justitie, politiediensten en VAPH-voorzieningen. De voorzieningen hebben voortdurend de opdracht om ervoor te zorgen dat ze ondersteuning bieden op een maatschappelijk verantwoorde wijze. Ze hebben uiteraard geen impact op de wijze waarop de politie haar taken uitvoert.

Zoals al gesteld, liggen gedwongen opnames buiten mijn bevoegdheid. Het is de rechter of de jeugdrechter die kan beslissen of iemand verplicht wordt opgenomen in een voorziening. Meer vraaggestuurde zorg kan er wel voor zorgen dat acute problemen vermeden worden en dat er minder politie-interventies nodig zijn. Zo wordt in de persoonsvolgende financiering voor de groep van zwaar gedragsgestoorden voorzien in een wezenlijk hoger budget dan vroeger. Een hogere en meer gespecialiseerde omkadering zal inderdaad in dezen preventief werken, zoals we dat kennen bij de GES+-voorzieningen (gedrags- en emotionele stoornis) voor minderjarigen. Het aanbod GES+ zal vanaf 2018 worden versterkt en uitgebreid.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, dank u voor het antwoord. Ik meen het oprecht. In een aantal van uw antwoorden, waar u zegt 'wij hebben dat niet', zouden we een pleidooi kunnen ontwaren om dat misschien toch wel eens te bekijken. Als er vanuit de jeugdrechtbank 450 plaatsingen zijn, zou het aanbeveling verdienen om eens te bekijken hoe het transport en de werkelijke opname gebeuren. Ik kan u gerust een aantal voorbeelden geven, ook uit de zeer recente actualiteit, van waar het mijns inziens grondig is fout gelopen. Wij kunnen niet in de plaats treden van de jeugdrechtbank, maar het uitwerken van een aantal afspraken tussen Jongerenwelzijn, het VAPH, jeugdrechtbanken en politie, waarbij men bijvoorbeeld zou werken met anonieme wagens en met mensen in burger, en waarbij men dus niet met sirenes en zwaailichten zou

aankomen – dat zou al minder intimiderend en traumatiserend kunnen zijn voor de betrokken personen. Ik wil daarvoor pleiten.

We kunnen af en toe van mening verschillen over de persoonsvolgende financiering, maar het lijkt mij toch dat meer vraaggestuurde zorg crisissituaties kan helpen vermijden. Alleen moeten we dan wel diegenen die oordelen over een opname afdoende brieven over het feit dat het aanbod er is. Dat is niet nieuw: tijdens de hoorzittingen over de evaluatie van de integrale jeugdzorg en een aantal zaken in verband met autisme is gebleken dat men niet altijd op de hoogte is van wat daarover op het terrein bestaat. We moeten informeren en proberen afspraken te maken om op een zo weinig mogelijk intense manier macht in te zetten. We hebben daar marge om te verbeteren.

Minister, ik raad u toch vriendelijk aan om volgende zaken eens te bekijken: registratie, concrete afspraakprotocollen met alle stakeholders, het informeren van jeugdrechters over de stappen die u zet, bijvoorbeeld met betrekking tot GES.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over psychofarmaca bij ouderen
– 677 (2017-2018)**

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, deze week verschenen de eerste resultaten van een proefproject waarbij werd gepoogd om in onze woonzorgcentra het gebruik van psychofarmaca, vooral antidepressiva en slaapmiddelen, te verminderen. De resultaten waren op zich positief.

Er is twee jaar samengewerkt. Het gaat om een pilootproject. Er zou een daling van 10 procent zijn vastgesteld in het totale psychofarmacagebruik in vijf woonzorgcentra in Oost-Vlaanderen.

Het project is in 2013 gestart. Het idee was om effectiever en efficiënter om te gaan met psychofarmaca. Het personeel werd extra opgeleid inzake de gebruikte psychofarmaca, en ook de bewoners zelf en hun familieleden en mantelzorgers werden geïnformeerd en gesensibiliseerd. Door het project daalde het psychofarmacagebruik in woonzorgcentrum Leiehome, waar het project in 2013 startte, tijdens de afgelopen vier projectjaren van 72 naar 48 procent. Een belangrijke vaststelling – en dat is misschien wel de essentie – is dat er meer bewoners deelnamen, of dat ze vaker deelnamen, aan de activiteiten, daar tevredener over waren en ook meer sociale contacten hadden.

We hebben vandaag de conclusies mogen bekijken van een onderzoek naar de tevredenheid van bewoners van woonzorgcentra. Wat daar het sterkst uit naar voren kwam, is dat veel bewoners te kampen hebben met eenzaamheid. Dat is, als het over de kwaliteit gaat, een van de belangrijkste werkpunten voor de woonzorgcentra. Als je dan ziet dat dit het effect is van het project, dan is dat een heel positieve uitdraai.

De aanpak werd in een draaiboek gegoten en wordt momenteel uitgetest in vijf pilootwoonzorgcentra.

Het afbouwen van psychofarmaca betekent dus een verbetering van de levenskwaliteit van de ouderen. Dat lijkt toch op het eerste gezicht zo te zijn.

Maar het vraagt wel een mentaliteitswijziging, waarbij medicatie niet gemaks-halve wordt gebruikt. Daar moet steeds oordeelkundig over worden nagedacht.

Dit proefproject werd opgezet binnen de context van woonzorgcentra. Dat is een belangrijke stap. Maar we kunnen de analogie met andere contexten maken, en ons de vraag stellen of dergelijke resultaten ook in een thuiscontext of in een dagopvang mogelijk zijn.

Minister, welke conclusies trekt u uit het proefproject voor het beleid? Zult u het proefproject verder uitrollen over Vlaanderen en Brussel en over de andere woonzorgcentra? Welke andere maatregelen overweegt u eventueel om het gebruik van psychofarmaca in woonzorgcentra terug te dringen? Welke projecten lopen momenteel in verband met het gebruik van medicatie door ouderen die niet in een woonzorgcentrum verblijven?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Ik concludeer uit het traject dat woonzorgcentrum Leiehome heeft afgelegd dat het door hen ontwikkelde draaiboek en e-learning werkt om het psychofarmacagebruik in woonzorgcentra te doen dalen. Daarnaast concludeer ik dat er voor het welslagen van die afbouw voldaan moet zijn aan een aantal voorwaarden, zoals het vrijstellen van een interne trekker en de bereidheid van de directie om met heel de zorg- en ondersteuningsploeg achter de afbouw van psychofarmaca te gaan staan, van de aanwezige artsen tot het schoonmaakpersoneel.

Ik ben van plan om nog voor 2018 te zorgen voor een subsidie aan woonzorgcentrum Leiehome, zodat de methodiek verder verfijnd en klaargemaakt kan worden voor de verdere uitrol over heel Vlaanderen. De methodiek wordt dan overgedragen naar het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs, dat het beheer ervan verder zal opnemen binnen zijn beheersovereenkomst. Het is de bedoeling dat de methodiek wordt meegenomen door de procesbegeleiders die in de setting Zorg en Welzijn gaan werken.

Dit project rond die procesbegeleiding werd op vrijdag 15 december door de Vlaamse Regering goedgekeurd en loopt tot eind 2021. Het is de bedoeling om via procesbegeleiders voorzieningen in staat te stellen om een kwalitatief preventief beleid te voeren rond verschillende thema's. Binnen het project gaan we starten met de thema's psychofarmaca, mondgezondheid, valpreventie en ondervoeding bij ouderen.

We beginnen bij de woonzorgcentra en kunnen in de loop van het project verder uitbreiden naar andere thema's en naar andere voorzieningen binnen de setting Zorg en Welzijn. Het mag duidelijk zijn dat dit project valt binnen de uitvoering van het strategisch plan 'De Vlaming leeft gezonder in 2025', waarbij we inzetten op terreinwerk op de verschillende settings en op de implementatie van de verschillende methodieken die doorheen de jaren werden ontwikkeld.

De woonzorgcentra zullen tijdig en omstandig worden ingelicht over de aanpak, de start en het verloop van het project.

Ik lichtte al toe dat ik ga inzetten op een beleidsmatige aanpak om tot minder en tot een rationeel gebruik van psychofarmaca te komen. Binnen de gebruikte methodiek is er een belangrijk luik over 'betekenisvolle activiteiten' binnen de voorzieningen. Daarbij wordt de aandacht gevestigd op de goede afstemming van de individuele voorkeuren van bewoners en het aanbod aan activiteiten in de woonzorgcentra.

Uiteraard is het medicatiegebruik door ouderen in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de behandelende arts. Die dient bedachtzaam te zijn in

zijn voorschrijfgedrag. De bevoegdheid om daarrond te werken behoort tot de federale overheid.

Daarnaast loopt er vanuit mijn bevoegdheid een project van het Vlaams Apothekers Netwerk (VAN), gericht op personen met dementie, hun mantelzorgers en de huisapotheker.

De doelstellingen van het project zijn het tijdig detecteren van dementie en het ondersteunen van mantelzorgers van mensen met dementie door de Vlaamse huisapotheker, en het optimaliseren van de medicatie bij personen met dementie. Daarvoor maakt het project gebruik van materialen die door het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen werden ontwikkeld.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Bedankt voor uw antwoord. Het is op zich goed nieuws dat het project wordt voortgezet en op termijn ook uitgebreid naar de andere woonzorgcentra. U zegt dat het in eerste instantie voor de woonzorgcentra is en overweegt wel om het later ook in andere contexten te doen. Ik zie weinig redenen om dat niet sneller te doen. Het is goed om dat al in die woonzorgcentra te doen, maar de factoren die maken dat er minder medicatiegebruik is, kunnen er, denk ik, evengoed in andere contexten zijn. U zegt terecht dat medicatie voorschrijven een kwestie is van de federale overheid. Het is echter niet enkel die huisarts die moet worden gesensibiliseerd. Integendeel, vaak is die zich ervan bewust en is het net die omgeving. Dat bleek ook bij dit project. Bij het personeel van woonzorgcentra was men bang dat men bijvoorbeeld door het afbouwen van de antidepressiva misschien ouderen zou krijgen die moeilijker in de omgang zouden zijn. Dat bleek niet zo te zijn, en dat zijn vooroordelen die kunnen worden weggenomen, maar dat vraagt ook wel een sensibilisering van heel de context, van de mensen errond, en niet enkel van een arts. Ik denk dat er op dat vlak, desnoods door een samenwerking tussen de federale en Vlaamse overheid, nog enorme winsten te boeken zijn inzake het gebruik van die psychofarmaca. We hebben het debat gehad over minderjarigen, over jongeren. Ik denk dat we hetzelfde debat kunnen hebben over ouderen. Om die medicatie te kunnen terugdringen, moet er een samenwerking zijn tussen de overheden. Op dat vlak is er daadwerkelijk veel winst te boeken, inzake het minder verbruiken van medicatie, wat altijd een goede zaak is, maar ook voor het welzijn en het welbevinden van onze ouderen, van onze mensen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de persoonsvolgende financiering (PVF) en de internaten met permanente openstelling (IPO) – 683 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Voorzitter, minister, voor wie het nog niet doorhad na deze namiddag: de persoonsvolgende financiering (PVF) voor meerderjarigen is inmiddels in werking getreden, voor minderjarigen is die echter nog niet ingevoerd.

Op de website van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) staat dat er wordt gezorgd voor zorgcontinuïteit, zodat jongvolwassenen op het moment dat ze uitstromen uit de minderjarigenzorg hun ondersteuning

naadloos kunnen voortzetten met een persoonsvolgend budget. Hiervoor worden er vanaf 2017 geleidelijk aan persoonsvolgende budgetten toegekend aan de jongvolwassenen die nog worden ondersteund binnen een multifunctioneel centrum en die reeds vroegen naar die volwassenenondersteuning.

Het gemeenschapsonderwijs van de Vlaamse Gemeenschap heeft acht internaten met permanente openstelling, ook wel IPO's genoemd, die verblijf bieden aan jongeren met een VAPH-profiel. Deze IPO's doorlopen momenteel een driejarige transitieperiode, die dit schooljaar afloopt. Er bereiken ons diverse berichten uit de sector dat er problemen zouden zijn betreffende de zorgcontinuïteit voor jongvolwassenen die een IPO verlaten en de besteding van PVF binnen een IPO. Daarnaast wordt gemeld dat de finaliteit van die IPO's na de transitieperiode nog onduidelijk is.

Vandaar mijn vragen. Minister, op welke wijze wordt de zorgcontinuïteit voor de uitstromers van die IPO's bewaakt? Worden ze meegenomen in de geleidelijke toekenning van persoonsvolgende budget, zodat ze de nodige ondersteuning naadloos kunnen voortzetten in de volwassenenzorg, met een persoonsvolgend budget? Klopt het dat de PVF niet kan worden besteed in een IPO? Zo ja, waarom niet? Kunt u aangeven op welke manier u die ongelijkheid zult wegwerken, en op welke termijn? Wat is de finaliteit van de transitieperiode die op 31 augustus 2018 afloopt? Zullen de IPO's, naast hun erkenning binnen het onderwijs, tegen die datum worden erkend door Welzijn? Wat indien die datum niet zou worden gehaald? Werd over de zorgcontinuïteit, de besteding in het kader van PVF en de finaliteit van de IPO's reeds overleg gepleegd met de minister van Onderwijs? Zo ja, wanneer en wat was daarvan de uitkomst? Zo neen, bent u van plan om dat te doen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: In de huidige regelgeving – het decreet – is er niet in een automatische terbeschikkingstelling van een persoonsvolgend budget voor niet rechtstreeks toegankelijke hulp voorzien voor jongvolwassenen die uitstromen uit een IPO.

We begrijpen echter de bezorgdheid omtrent het naadloos kunnen continueren van de ondersteuning voor deze groep en hebben de administraties VAPH en Jongerenwelzijn gevraagd om samen met de collega's van Onderwijs een plan van aanpak mét financiële onderbouw uit te werken. We verwachten dat plan in de eerste maanden van het volgende jaar.

Op dit moment wordt de populatie van de IPO's reeds nauwkeurig opgevolgd. Alle 250 kinderen en jongeren in de IPO's zijn ook bekend binnen de intersectorale toegangspoort. Op die manier kan ook casusgebonden worden gemonitord naargelang leeftijd en uitstroom en kan in overleg met het gemeenschapsonderwijs, Onderwijs en Welzijn worden bewaakt wat de uitstroommogelijkheden zijn.

Op dit moment is het systeem van PVF enkel van toepassing voor meerderjarige personen met een handicap. De besteding van de persoonsvolgende budgetten voor minderjarigen bij zorgaanbieders die niet door het VAPH zijn vergund, wordt natuurlijk ook meegenomen in de uitwerking van het systeem van PVF voor minderjarigen.

Het inzetten van een persoonsvolgend budget niet rechtstreeks toegankelijke hulp door een meerderjarige budgethouder bij een IPO lijkt me op dit moment weinig opportuun, op het eerste gezicht toch. Het is immers net de bedoeling de jongeren na afloop van hun onderwijsloopbaan indien nodig te laten doorstromen

naar de aangepaste meerderjarigenondersteuning in functie van het continueren van die ondersteuning.

De transitieperiode wordt verlengd. Daartoe worden de beheersovereenkomsten met de acht IPO's aangepast. In de eerste plaats is er de evolutie naar PVF voor minderjarigen. De datum van 31 augustus van volgend jaar is in die zin niet compatibel met de uitrol van PVF voor minderjarigen. In de nieuwe beheersovereenkomsten zal bijvoorbeeld het aspect zorgcontinuïteit worden ingeschreven. Bovendien zijn de werkzaamheden van de intersectorale werkgroep die de transitie opvolgt, nog niet afgerond en is er ook de bezorgdheid voor de andere internaten, internaten binnen het gemeenschapsonderwijs met enkel opvang tijdens schooldagen. Ook deze populatie moet in beeld worden gebracht, om een volledig zicht te krijgen op het landschap van de internaten buitengewoon onderwijs binnen het gemeenschapsonderwijs.

Die oefening wordt nu gemaakt, door, mits de nodige machtigingen tussen Onderwijs en Welzijn, de volledige populatie van de negentien internaten in kaart te brengen. Die oefening slaat op ongeveer 1600 kinderen en jongeren. In kaart brengen betekent dat men bekijkt welke jongeren in die internaten ook bekend zijn binnen het VAPH en/of Jongerenwelzijn. Die oefening wordt begin volgend jaar opgestart en opgevolgd in een transitiestuurgroep.

De aangelegenheid werd onder meer vorige maand besproken binnen de gemeenschappelijke beleidsraad Welzijn, Volksgezondheid en Gezin-Onderwijs. Het plan van aanpak vermeld in het antwoord op de eerste vraag, kreeg er een positief advies. Dit verdere plan van aanpak werd ook reeds doorgesproken met het gemeenschapsonderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Ik was even in verwarring wat uw laatste antwoord betreft. U zegt ermee bezig te zijn, wat natuurlijk al een positieve zaak is. Dat betekent dat het probleem bekend is en dat u hier de garantie geeft dat de jongeren die in die situatie zitten, ook individueel zullen worden gemonitord, dat daar dus geen problemen zouden moeten rijzen wat continuïteit betreft. U zegt dat het plan van aanpak in opmaak is en in de eerste maanden van volgend jaar wordt verwacht, maar begrijp ik het nu goed dat dat plan van aanpak al is doorgesproken met Onderwijs? Het is dus al bekend. Als het bekend is, kunnen wij het...

Minister Jo Vandeuren: Dat plan van aanpak voor de gewone internaten is een plan waarbij we die 1600 kinderen gaan screenen.

Martine Taelman (Open Vld): Voor die IPO's specifiek is er nog iets anders.

Minister Jo Vandeuren: Zoals ik zei, met de IPO's hebben we afspraken, waarbij we een stuk van screening hebben gedaan. Nu wordt op casusniveau bekeken hoe we dat kunnen aanpakken als die kinderen het IPO verlaten. In het systeem van zorgcontinuïteit in de automatischetoekeningsgroepen persoonsvolgend budget meerderjarigen is echter bij decreet voorzien voor diegenen die een VAPH-ondersteuning hadden als minderjarige. Dat is natuurlijk al een heel grote groep. We zijn begonnen bij de 25-jarigen en hopen zo terug te gaan naar het normale systeem, waarbij 18-plussers in het volwassenensysteem komen. Er is echter natuurlijk nog geen generieke oplossing voor al die jongeren uit de IPO's. Er zal moeten worden berekend wat zo'n operatie gaat kosten. *(Opmerkingen van Martine Taelman)*

Ja, er wordt nu bekeken wat de budgettaire implicaties zijn als men die operatie zou willen organiseren.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik heb een gelijkaardige vraag ingediend, maar dan bij uw collega, minister Crevits. Ik heb die vraag gesteld omdat ik een powerpointdocument heb ontvangen van een structureel overleg op 20 november van dit jaar over het toekomstperspectief van die IPO's.

Mijn bijkomende vraag komt voort uit een aantal zorgwekkende zaken die ik in die powerpoint heb gezien. Dat is met name dat we qua timing een doel hebben inzake transitie, maar dat we die niet zullen halen. Het is nogal essentieel in deze zaak dat scholen – we spreken natuurlijk over een schoolcontext – werken met schooljaren. We moeten dus niet kijken naar januari tot 31 december, maar wel naar wat we geregeld kunnen krijgen voor 1 september.

Minister, u zegt dat u begin volgend jaar een aantal dingen gaat bekijken. Denkt u dan dat u de deadline van 1 september 2018 zult halen? Ik stel die vraag omdat in de powerpoint een tijdlijn zit. Je hebt september 2018, vervolgens heb je gemeenteraadsverkiezingen, dan heb je de verkiezingen voor de parlementen – ik vind het vreemd dat zoiets in de powerpoint van het GO! staat – en dan krijgen we een nieuwe regering. Het wordt toch heel moeilijk om dat dan nog te doen.

De problematiek is duidelijk. Ik heb dit eerder al een discriminatie genoemd. Mijn simpele vraag luidt: is het de bedoeling dat we dit nog voor de verkiezingen geïmplementeerd krijgen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Nu kun je veel beweren, maar dit concept, namelijk dat we eerst en vooral zouden zorgen dat degenen die door het VAPH worden ondersteund als minderjarigen, continu de tijd konden krijgen, en wetende dat er nog anderen waren die zeker die ondersteuning nodig hebben, maar geen VAPH-ondersteuning hebben, dat probleem hebben we hiermee niet opgelost. Dit is in ieder geval door de sp.a mee goedgekeurd in dit parlement.

Ik heb de tijd meegemaakt dat we de werkgroep '21. En nu?' moesten ontmoeten, waarbij de ouders zich allemaal onder grote onrust opnieuw moesten melden in het aanbod meerderjarigen. Nu is er continuïteit en uiteraard zien we de volgende uitdagingen al, en die zijn niet gering. Het gemeenschapsonderwijs is twintig of dertig jaar geleden om historische redenen niet in het gehandicaptenvoorzieningssysteem gestapt.

Ook nu weer vind ik het niet aangenaam dat daar ineens een thema wordt van gemaakt, alsof dat nu is ontstaan door de persoonsvolgende financiering. Dat heeft er niets mee te maken. Als we zorggarantie willen aanbieden aan mensen met de dringendste noden die in de prioriteitengroepen zijn ingedeeld, dan zullen we bij decreet – want dat staat in hetzelfde decreet – een budgettair kader maken bij de start van de nieuwe legislatuur, waarin we in kaart brengen welke zaken we in de volgende transitie en budgettaire inspanning uitbreidingsbeleid willen meenemen.

Dan zullen we uiteraard aan de hand van de voorbereiding nagaan hoe we ook aan de overgang van minderjarigen naar meerderjarigen – dat zal natuurlijk deel moeten zijn van de operatie persoonsvolgende financiering minderjarigen – meer plaats kunnen geven. Dan gaat het zowel over de jonge kinderen die niet in een internaat zitten, als degenen die in een internaat of multifunctioneel centrum zaten en die nu ook voor dagactiviteiten een zinvolle invulling willen, als degenen die in internaten zitten van het gemeenschapsonderwijs.

Ondertussen zullen we proberen na te gaan hoe jongeren in de prioriteitengroepen zitten. Het kan goed zijn dat al een deel, als ze meerderjarig zijn, is ingeschaald. Zo kunnen we ook via de toegangspoort casusgebonden zorgen dat

de nodige transitie kunnen worden gerealiseerd. We gaan dus wel degelijk inspanningen doen. Maar zeggen dat we in één of twee jaar een generieke oplossing zullen vinden voor al de minderjarigen die niet onder een handicapspecifieke steun vielen en nu meerderjarig worden, dat kan ik helaas niet. Wat niet belet dat we via de toegangspoort wel degelijk kijken hoe we casusgebonden voor elke situatie een oplossing kunnen proberen te bemiddelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.